

ESTAMOS circulando com atraso, duplicando duas quinzenas, referentes a outubro, mas com 20 páginas. Os leitores não devem entender que a época está difícil, o dinheiro idem, mas os assuntos estão muito interessantes. Confiram.

NESTA edição, reiniciamos a difusão do nosso exitoso Curso de Polônios em Casa, com a introdução; na próxima edição do LUD, daremos duas aulas, a primeira e o complemento da décima-quarta. LUD é persistente na luta pelo conhecimento!

NOSSO jornal está mudando de endereço e telefone. Vejam em nosso expediente.

Nº 4274 • 1 A 31 DE OUTUBRO DE 1992 • ANO 73

SOLIDÁRIO, SEMPRE

Congresso Latino-Americanano em Março

Fruto de iniciativa de filiados curitibanos da Polônia (Federação das Associações Étnico-Polonesas do Brasil), devidamente apoiados pela presidência, deverá acontecer em Buenos Aires, Argentina, na segunda quinzena de março de 1993, a Primeira Convenção das Federações e Confederações de Polônios de países da América Latina, sob a coordenação de um grupo organizador que vem sendo montado pelo cônsul honorário polonês de Uruguai e da Argentina, sr. Jan Kobylanski.

Segundo a proposta enviada na primeira quinzena de setembro aos mais expressivos dirigentes das organizações da Argentina e do Uruguai, o congresso ou convenção latino-americana dos polônios poderá lançar as bases da criação da Confederação dos Polônios da América Latina, com cada país membro funcionando com uma secretaria.

enviará dois nomes como responsáveis pela coordenação a nível de Brasil, com convite para que todas as suas organizações filiadas se façam presentes, discutindo o conteúdo do tema do inédito conclave latino-americano.

O sr. Jan Kobylanski, entusiasmado com a gestão dos polônios brasileiros, já expediu resposta positiva, sugerindo que os membros do grupo organizador se reúnem nas próximas semanas visando a definir o roteiro e o tema do importante encontro.

Prezydent RP, Lech Wałęsa, obok Prymasa Polski, Kard. J. Glempa, na Zjeździe Polaków z Zagranicy, /O Presidente Wałęsa, ao lado do Cardeal Glemp, no Encontro dos Poloneses da Emigração, em Cracóvia.

RÍZIO MENTE NA POLÔNIA!
PÁGINA 5

Rízio Kłamał w Polsce

STRONA 5 - PORT.

Organ Spółki Wydawniczej — Tygodnik wychodzi w każdy czwartek.

ROK I

KURTYBA, DNIA 2 PAŹDZIERNIKA 1920.

Nr. 1.

Adres: Curitiba — Caixa Postal 155 — Brasil.

LXXII
de 2 de
Outubro
de 1920.

PIERSZA FESTA POLSKA W RIO NATAL

Acontece neste domingo, dia 8 de novembro, em Rio Natal, São Pedro do Sul, SC, a Piersza Festa Polka, com santa missa a partir das 9 horas, celebração por padres poloneses e o coral polonês de Curitiba. Depois da missa, haverá comida típica polonesa, serviços de pão e cozinha, churrascos e galinhas recheadas. A animação do ambiente estará a cargo do conjunto Expresso Brasil. Durante a tarde desse dia, será apresentada a vencedora do Concurso Rainha Polonesa de Rio Natal.

XIX FESTYN PIWA

Nos dias 21 e 22 de novembro, a Sociedade União Juventus reunirá adultos e crianças para o XIX Festyn Piwa" (a 19ª Festa da Cerveja para as crianças), em sua sede social de Carlos de Carvalho, 575. O departamento social encoraja que uma das melhores tradições do Oktoberfest, de Blumenau, é contratada para o evento. O pedido é característico ou exótico. As mesas estão à disposição dos associados desde já na entidade.

OBRAIS NA POLÔNIA

Não menos que 50 obras de 32 artistas poloneses brasileiros e poloneses residentes no Brasil estão expostas em Varsóvia e Cracóvia entre o dia 12 de outubro, numa exposição da Braspol, apoiada financeiramente pela Prefeitura Municipal de Curitiba. Informa o secretário de comunicação, Antônio Reginaldo Sobrinho, que os quadros são produzidos de artistas do Paraná, Rio Grande do Sul, São Paulo, Santa Catarina e o Rio Grande do Sul. Os artistas são os seguintes: de Paraná, Sandra Zawadzki, Jadwiga Krzyzanowska, Ewery Giller, Dulce Ossinski, Tatjana Giehruski, Irene Rolek, Anna Lewandowski, Jan Boguski, Thomas Wojciech, Irene Belmonte, Teresa Koch Cavalcanti, Maria Celina Woiski Munhoz da Cunha, Walton Wysocki, Paulo José Sosch, João Wasilewski, Márcia Lange do Rio Grande do Sul, Marlli Lira Dulinski, Paulina Laks Elizirk, Rommick Radomski, Edwarda Eterne, Monica Zielinski, Maria Roseli Scolnik Pretto, Anastacio Orlikowski, Maria de Lourdes T. Dus, Maria Júlia Olzewski; de São Paulo, Barbara Rochlitz, Magdalena Puszakowicz; de Rio, Genevieve Kochanska, Jacek Kwieciński; e de Santa Catarina, Dirleil Tiburski, Ana das Dores Stenzowski.

SEM CISCO

*** O LUD só é representado pela sua direção ou pelos integrantes do seu expediente, em qualquer momento, o alerta é para quem usou indevidamente o nome do nosso jornal para reunir amigos da comunidade polonesa em Patos Brancos, Pará, etc.

*** NOSSA redação recebeu dia 22 de setembro, durante quase uma hora, a sra. Embaixadora da Polônia no Brasil, professora Ka-

Paniie Koguta
Canto do Galo

importante jornal de Varsóvia...

Marian Karolczak, Jerzy Brzozowski, Katarzyna Skórzyńska e os jornalistas M. Surek e J. Morkis, na redação do LUD, dia 22 de setembro último.

FRASE DO MÊS

Nada como um mês depois do outro e trinta e uma longas noites no melo.

CASA DO AGRICULTOR

Mário José Gondek Cia Ltda

Sementes, fertilizantes, defensivos

Av. Independência, 105 - Fone 842-1697
Araucária Paraná

Fermipan

Comércio de produtos para panificação

Farinha de trigo - feca - sal
cento - shoroter - etc...

Rua Luiz França, 1850 - Vila Oficinas - Curitiba - Paraná
Fone: (041) 266 - 4733 e 266 - 4468

Barraca Polonesa

Pierogi
Sonho
Strudel
etc.

Comida típica
Polonesa

Acerte-se encomendas para:
almoco, jantares, festividades
em geral. Entregamos à domicílio.
Fone: 225-2219

Krul

No Resguardo e Altivo

Obstinadamente, a despeito dos problemas e das adversidades, o nosso jornal LUD se manteve e se mantém ainda, ao passar dos anos, preservando as tradições de nossa gente oriunda da plana região, cortada pelo preguiçoso Vistula.

Foi ele sempre o porta-voz da Igreja, à qual os poloneses são vinculados há mais de um milênio. E também o guia e o alimento espiritual de nossos ancestrais, que sempre se empenharam em manter vivas suas tradições cívicas e folclóricas. O modesto jornal sempre os ajudou e estimulou no resguardo dos sentimentos patrióticos e religiosos.

O LUD superou e sobreveiu os problemas que o afetaram no decorrer do tempo. Manteve-se altivo, amparado e estimulado por um punhado de fiéis assinantes e, graças principalmente aos abnegados patriotas, os padres Missionários poloneses.

Na galeria de retratos expostos numa das salas da sede da Congregação da Missão, em Curitiba, desfilam na ordem cronológica os ditos mentores e diretores do jornal: entre eles, os padres Góral, Piasecki, Bronny, Palka, Zajac. Portadores de espírito magnânimo, tornaram-se lendários.

Nos bons tempos, no que diz respeito à "poloscó", a comunidade polonesa do Brasil mantinha diversas edições, das quais as principais foram "Gazeta Polska" e "Polska Prawda". Estas e as demais tinham uma existência relativamente curta. O LUD foi o único a sobrepujar os concorrentes adversários. Assim podem ser considerados, devido aos atritos que sempre tiveram com o jornal católico.

Por isso, parabéns a ele pela entrada no ano 73. Sto Lat ao "Último dos Moicanos"! Parabéns aos seus atuais responsáveis, insígnes jornalistas Miecislaw Surek, Paulo Filipake e padre Jerry Morkis.

No sentido de cooperação nesta edição especial de aniversário, resolvi escrever algumas palavras de júbilo pelo transcurso do aniversário do tradicional e teimoso jornalzinho que tanto conforto e satisfação proporcionou à nossa comunidade.

Não me propus lembrar de fatos e ocorrências que decidiram sobre os destinos do LUD. Se conveniente, outros

o farão, pessoas mais habilitadas e melhor informadas que eu - modesto colaborador que ultimamente resolveu se apresentar de vez, em todas as ocupações.

Decidi parar de escrever. Até cartas. Antes de visitar à Polônia, pela primeira e última vez, em 1980, eu mantinha correspondência com mais de quarenta pessoas, das quais vinte e tantas eram estudantes polonesas. Estive na sonhada Polônia como hóspede oficial, como laureado da Agência Interpress, pela divulgação da Polônia e de seus ilustres filhos que prestaram relevantes serviços às pátrias adotivas. Foram publicadas trezentas crônicas minhas n'O Estado do Paraná e muitas delas também no LUD. Fui colaborador do semanário durante muitos anos. A primeira crônica minha publicada neste jornal foi no dia 22 de agosto de 1956 ("Wspomnienia o miliach gościach"), sobre a visita a Ponta Grossa do grupo teatral de Curitiba, Orzel Biacy. Apresentou-se com sucesso na Sociedade Esperança.

A minha crônica de número 300, publicada n'O Estado do Paraná, em 12 de maio de 1985, intitula-se: "Há 50 anos, morria o Marechal Piłsudski". Não sei se continuarei escrevendo. Dependerei de boa vontade e de inspiração.

O que me surpreendeu é que recentemente compus 17 poesias de 40 linhas. Jamais imaginei ser capaz disso. Supunha que para isso a pessoa teria que ter dom nato. Sempre admirei os poetas. Na Polônia, conheci três poetas, que escreveram versos para mim e em homenagem à memória de minha mãe por ter me transmitido o interesse e amor pela sua pátria.

Pois bem: às vezes tropeçando, outras vezes andando firme, lá vai indo o LUD, graças à coragem e persistência de alguns corajosos idealistas. Talvez chegue a alcançar 100 anos. Tomara. E então, com muita festa, haverá uma grande comemoração e crônicas alusivas serão escritas por futuros colaboradores que hoje ainda são crianças. Se Deus quiser, e se a humanidade não sucumbe até lá, pois o futuro do nosso planeta é sombrio.

Tadeu Krul

"Rízio Mente na Polônia"

O presidente da Bras-
nacional não hesitou
em mentir, na Polônia,
logo após participar do
Congresso dos Poloneses
Estrangeiros.

A primeira mentira foi
se apresentar como
representante da comu-
nidade polonesa brasilei-
ra, quando ele representa-
vam a direção da sua
natividade. Com isso ele
aprovou muita gente de
outros países que não
conhecem a realidade do
novo País.

A outra grande men-
ta foi apresentada ao
jornal "Zycie Warszawy":
Dr. Wachowicz, seguin-
do raciocínio dos polí-
ticos sem conteúdo, para

se exhibir como grande, precisa dizer que os outros são pequenos. Vangloria-se de ter quarenta e oito filiais da sua associação, enquanto a Polbrás (a primeira criada no Brasil) tem apenas vinte. Ora, desde quando quantidade é qualidade? Além disso, somente uma das filiadas da Polbrás, a Sociedade União Juventus, sozinha, é maior que toda a Braspol com suas quarenta e oito extensões.

Mas, a mentira deslavada, própria de quem não tem vergonha na cara, por ser mentiroso, é a de que a Polbrás nasceu porque seu presidente perdeu anteriormente sua elei-

ção a deputado e que, após, seus seguidores a criaram de um dia para outro. A Polbrás, como primeira instituição de âmbito nacional, fundada no Brasil, nasceu no dia 11 de novembro de 1989, na data comemorativa da recuperação da independência da Polônia e sua fundação aconteceu com a presença de representantes das entidades que foram edificadas pelo esforço dos imigrantes poloneses, algumas centenárias até, do Rio Grande do Sul, de Santa Catarina, de São Paulo e do Paraná. As eleições, nas quais o seu presidente não logrou êxito, aconteceram um ano de-

pois...
Quem veio para confundir foi o sr. Rízio com sua turminha. Basta verificar quantos assinaram ata de fundação da su Braspol, em janeiro de 1990; a própria sigla da Braspol já revela o interesse de confundir, ou revela a falta de inteligência para criar um nome melhor.

Com isso pode-se avaliar o caráter do cidadão que quer ser líder, mas se esquece de que, para isso, é preciso ser honesto. Apesar de tudo, existem aqueles que se iludem com líderes desse tipo e a mentira, mesmo sendo um pecado, parece que é apreciada.

ada por alguns leigos e
até por quem ensina que
ela é pecado.

As perguntas que ficam, são: qual foi o lucro em mentir para o mundo polônico? o presidente da Braspol não conseguiu construir sem que para isso tenha que destruir a construção dos outros?

Curitiba, outubro de
1992

Anísio Oleksy, presidente da Federação das Associações Etnico-Polonesas do Brasil (POLBRAS) e da Sociedade União Juventus

RÍZIO KŁAMAŁ W POLSCE

Prezes tutejszej organizacji BRASPOL nie mógł się powstrzymać, żeby nie oklamywać w Polsce, gdzie brał udział w Zjeździe Poloni Zagranicznej. Pierwszym jego oklamywaniem było pojawienie się tam polski przedstawiciel klubu Brazylijskiej, od czasu gdy w rzeczywistości prezentował drugą organizację, której przewodniczy. W tym sposobem prowadził w błąd polskich przedstawicieli różnych krajów, niektórych z których nie nających się z punktu widzenia naszych sroków w naszym kraju.

Wachowicz, była jego wypowiedź w dzienniku "Zycie Warszawy", gdzie w stylu napuszonych polityków, chcących uwypuklić własną osobę, pomniejszała innych. Chlubi się 48 filiami swojej organizacji, podczas gdy POLBRAS (która powstała wcześniej) posiada tylko 20. Chcielibyśmy dowiedzieć się, od kiedy to ilość ma większe znaczenie niż jakość? Trzeba wiedzieć, że tylko jedna organizacja z filią w POLBRAS - União Juventus - sama jest potężniejsza niż owe

Następny m-
z c z e l n y m
m stwem jakiego
puścił się P.

krzyż wstydu, jest twierdzenie, że POLBRAS powstała dlatego, że jej prezes nie przeszedł w wyborach na deputowanego i zwolennicy jego - tak z dnia na dzień - powołały ją do życia.

POLBRAS jako organizacja o zasięgu krajowym powstała wcześniej, bo w dniu 11 listopada 1989 r., dacie upamiętniającej odzyskanie przez Polskę niepodległości. Powołali ją do życia przedstawiciele organizacji, jakie powstały wysiłkiem polskiego imigranta, niektóre z nich nawet przed stu laty, w stanach Rio Grande do Sul, Santa Catarina, São Paulo i w Paranie. Wybory krajowe, w których prezes jej nie

przeszedł miały miejsce o rok później. Kto się przyczynił do instniejącego rozlamu w tut. Polonii, to pan Rízio i jego grupka. Wystarczy sprawdzić tylko nazwiska umieszczone na akcie fundacyjnym ze stycznia 1990. Sama nazwa organizacji wskazuje, że celem jej jest szerzenie zamętu, który może to dowód braku inteligencji na wymyślenie innej nazwy?

Na podstawie powyższego można ocenić charakter człowieka, który pretenduje do roli A r z y w ó d c z e j. Widocznie nie zdaje sobie sprawy z tego, że potrzebna jest tu J u d c i c z i o s t ̄ . Niestety są jeszcze tacy, którzy

zwywia złudzenia do tego rodzaju typów, a zazkolwiek kłamstwo jest przecież jednym z grzechów, a darzą go szacunkiem nie tylko ludzie prości, ale także i ci, którzy nauczają, co to jest grzech.

Zachodzą pytania:
a k i p o ż y t e k
przyniesie Polonię
i skłamywanie jej?
C z y ż p r e z e s
BRASPOL-u nie
potrafi uczynić nic
pozytywnego by przy
okazji nie zrzuńować
ego, co inni budują?

Październik 1992 roku

Povo dá Vitória inconteste

A partir do dia 1º de janeiro, Araucária continuará progredindo, com o comando do novo prefeito, Edvino Kampana, e do seu vice-prefeito, Antônio Carlos Torres, apoiados pelos quase 55 por cento dos eleitores do Município que sufragaram a chapa "União por Araucária" de forma incontestável. A vitória do povo, como foi chamada nas comemorações, permitiu que todas as obras da administração Albanor José (Zezé) Ferreira Gomes tenham continuidade e conclusão, com estabelecimento de novas diretrizes que atendam às expectativas de toda a população, tanto urbana como rural.

Todos os habitan-

Dos palanques, Edvino mostrava seus planos e programas, por uma Araucária cada vez melhor.

tes acompanharam a evolução da candidatura e chegaram a propor programas de ação para o então candidato Edvino Kampana; juntamente com Zezé, ele está envolvido agora com as realizações da atual administração, pela qual é co-responsável como vice-prefeito. Ao assumir mandato de quatro anos, dia 1º de janeiro, Edvino vai respaldado

por um grupo expressivo de vereadores, eleitos pela sua coligação partidária (PST, PFL, PDT, PTB e PSDB); nada menos que onze vereadores pertencem aos partidos que conquistaram o Paço Municipal, contra apenas dois do PMDB.

Os vereadores eleitos foram os seguintes: Irineu Cantador, do PFL, com 1329 votos; Josué de Oliveira Kersten, PDT,

com 1091 votos; Olimpíando José Ferreira, PFL, com 1082 vo-

tos; João Renato (Tito) Cantelle, PDT, com 1015 votos; Sebastião Cordeiro Callado, PFL, com 998 votos; Paulo Sabbag, PST, 930; Wilson Roberto David Mota, PST, 862; Luiz Sozzek, PSDB, 839; Ozório Pereira, PST, 759; José Juvenal Bezerra, PDT, 707; Alcir Nogueira, PDT, 695; Aldair Miguel Buiar, PMDB, 404; e Mauro Luiz Biscaino, PMDB, 356 votos.

O prefeito Albanor José (Zezé) Ferreira Gomes, cujas obras em Araucária garantiram uma estrondosa vitória nas urnas.

Invista
em
quem
vale
ouro.

Unilínea
Assessoria M&S

Em Londrina - PR:
Prof. João Cândido, 894,
Fone: (43) 224-2870
Em Curitiba - PR:
Dr. Westphalen, 189,
Fone: (041) 224-0205
Em São Paulo - SP:
Rua Amaro Bezerro Cavalcante, 26
Fone: (011) 294-0115 - Maitinga

LAJESUL

Comércio de Materiais
de Construção Ltda.

Cimento - Brita - Areia - Cal - Tintas - Madeiras
Tubos e Conexões - Lajotas Coloniais - Etc...

Os melhores
preços
de Curitiba

Rua Nunes
Machado,
3400/3450 - Vila
Parolin
Escritório: Fones:
278-5544 e 278-5886
Curitiba - Paraná

AUTO ELÉTRICA

TYZSKA

SPEED
SERVICE

Freios, regulagem de
motores, embreagem,
revisões para viagens,
ligue e confira a rá-
pidez.

LIGUE
276-5721

20 ANOS SERVINDO

O nosso papel

É nos dias de comemoração como o do Dia da Criança, que engloba a homenagem ao Dia do Professor, que se tem um espaço livre para observarmos a classe estudantil circulando livremente pelas dependências da Escola.

Crianças de 1^a a 4ª séries misturam-se às da 5^a a 8^a, retratando uma disparidade marcante quanto à indumentária, à postura estética, à formação física, à higiene e beleza. Parece que a criança maior, o adolescente, cobra mais de seus pais e tem necessidade de se parecer bem, enquanto que os pequeninos, começando agora a agir por conta própria, retratam a carência de recursos para se vestir bem, se estetizar. Parece que o que lhes vem à mão serve para ir à Escola: chinelos de dedo, calças meia-canela, camisetas amarradas, cabelo despenteados e até, no início do período letivo, a peduclose, a escabiose, tomam conta de seu frágil corpo.

Com o perdão da palavra, é uma calamidade pública a carência da maioria dos nossos alunos nas escolas de periferia que, dificilmente seria possível se fazer um trabalho espetacular com esta clientela, a menos que se doe quase todo o material para seu desenvolvimento. Normalmente acontece que a Escola não tem condições de auxiliar na organização de um evento de maior porte, carecendo, quase sempre, procurar auxílio da comunidade, de pais de alunos, promovendo festividades com fins lucrativos.

Questiona-nos esta situação do mundo estudantil: se é realmente a carência econômica da família brasileira que nos proporciona, a nós, professores, o conviver com tanto triste visual de comportamento humano, ou se há uma negligência por parte dos pais que não procuram dar o mínimo de conforto à criança brasileira nem neste único momento do dia que é estudar numa escola regular.

Ah, se houvessem melhores distribuições de rendas neste nosso grande Brasil!...

Ah, se todas as Escolas realmente cumprissem com seu papel de Educadoras e Formadoras de Cidadãos Brasileiros!...

Leokádia / Professora desde 1962

"Mundo Melhor"

Numa pequena cidade à procura da Cultura, são freqüentes os pedidos que se fazem àqueles que têm a graça de conhecer um pouco mais de Literatura, de Arte, de Filosofia ou mesmo de uma história da Educação. Cabe enfatizar que, em muitos casos não constitui prioridade a aquisição de livros para enriquecer os estudos escolares!...

Numa dessas ocasiões de pesquisa, alguém veio à procura da vida e obra de Olavo Bilac e isto fez com que, em casa, passassem de mão em mão, os pequenos ou grandes livros que falavam do literato em questão. Até antigos livros de português fizeram aparecer sobre a mesa por contarem textos baseados na Literatura Brasileira.

E assim, exatamente numa tarde que provavelmente refrescava a todos em compensação ao dia caloroso que tivera, sentamo-nos no limiar da porta da cozinha e, com um Posfácio de R. Magalhães Júnior, intitulado "Poesias", folheávamos e líamos os poemas do livro, que falavam da Natureza (Tarde: O Vale, A Montanha, Os Rios, As Árvores, etc.).

Assentamo-nos, no entanto, em "Velhas Árvores", poema este que já foi lido no *Momento Polski* e que, segundo o nosso entendimento, na área da conotação, refere-se às pessoas idosas:

"Velhas Árvores - Olha estas belas árvores, mais belas / Do que as árvores novas, mais antigas / Tanto mais belas quanto mais antigas / Vencedoras da idade e das procelas..."

Concluindo, queremos dar ênfase "a priori" que é assim que estamos cultivando na alma de Nossa Gente, de Nossa Criança, a admiração, o conhecimento e a beleza da Cultura Polonesa, fazendo os admiradores da Alma Polonesa que vibra na música, na fala, nas ilustrações, no Jornal LUD/O POVO e nas próprias atividades que estão acontecendo a nível de Município. A euforia, o encanto começa a envolver a todos que nos comungam estas ideias.

Tomara estejamos lutando assim por um *Mundo Melhor* como se costuma dizer e possamos, a longo prazo, com persistência, chegar a acompanhar o progresso que os grandes Centros Culturais vêm lá fora!

"...Palavra é Luz..."

A verdadeira amizade e, sobretudo, a verdadeira propagação de uma crença religiosa deixa sua lembrança e rastros marcantes, numa obra que se dé de presente àquele que se quer bem na época do convívio próximo.

Dia 28 de setembro, aconteceu mais uma Exposição Anual de Trabalhos Escolares da Escola Municipal Dr. David Federmann, em Faxinal de Catanduvas, antiga Morska Wola. Na foto, aparecem a diretora Adriana Bührer Taques Strassacapra e professora Leokádia Sawczuk Furman e alunos de 5^a a 8ª séries do primeiro grau

O homem, a fera, e o inseto, à sombra delas/Vivem, livres de fomes e fadigas;/E em seus galhos abrigam-se as cantigas/E os amores das aves tagarelas...

Não choramos, amigo, a mocidade!/Envelheçamos rindo! Envelheçamos / Como as árvores fortes envelhecem: Na glória da alegria e da bondade,/Agasalhando os pásaros nos ramos,/Dando sombra e consolo aos que padecem!"/ Olavo LUD - "Alma Inquieta"

Mas, o que vem todo este nosso preâmbulo acima descrito? Por quê todas estas explicações antecedem à palavra propriamente dita?

Bem, simplesmente para retratar uma forma de estudos à moda caseira em que, de maneira quase desapercebida, a criança, o jovem ou o adolescente vai conhecendo situações de Formação Intelectual que o levam à sensibilidade do tema, das questões.

Concluindo, queremos dar ênfase "a priori" que é assim que estamos cultivando na alma de Nossa Gente, de Nossa Criança, a admiração, o conhecimento e a beleza da Cultura Polonesa, fazendo os admiradores da Alma Polonesa que vibra na música, na fala, nas ilustrações, no Jornal LUD/O POVO e nas próprias atividades que estão acontecendo a nível de Município. A euforia, o encanto começa a envolver a todos que nos comungam estas ideias.

Tomara estejamos lutando assim por um *Mundo Melhor* como se costuma dizer e possamos, a longo prazo, com persistência, chegar a acompanhar o progresso que os grandes Centros Culturais vêm lá fora!

São assim os livros que nos foram oferecidos e, através dos quais, decorridos anos ou meses, podemos, ao tocá-los, lembrar daqueles que hoje não residem em nossa comunidade ou que um dia estiveram aqui presentes.

"Luz Diária", deixado pela Família Termi (Nilson e Bernadete) que, logo à primeira página contém sua dedicatória e a caratula de desenhos infantis do seu pequeno e mimoso filho Reuel, fez com que delesse tirasse uma mensagem bem aplicável neste nosso trabalho: jundu a LUD.

A frase da capa, "A Tua Palavra é Luz Para o Meu Caminho", nos faz meditar que, para vivermos tais mensagens, não é preciso que tenhamos um cunho especificamente religioso para tudo o que se fala ou se escreve de bem. Basta que tenhamos o Construtivo, o Valor Moral como linha de pensamento, para entendermos tudo

como obra divina.

E o nosso Jornal da Cultura Polônica, que deseja apenas registrar acontecimentos ideais e profundos, tem o mérito de, não só narrar acontecimentos sociais culturais e políticos em suas colunas, como o também destacar, por vez em vez, o transcendentalismo de leitura, colaboradores, não deixando de sapercebida assim a índole cultivação cristã do descorde polônio-brasileiro.

A todos aqueles que um dia nos ofereceram uma obra ou um panfleto apenas, deixando a certeza que, se não conseguimos ao menos esporadicamente, é só objeto de consulta e consideração prática para as idades, crenças, cada uma em seu gênero de expressão.

Leokádia Sawczuk Furman, www.prfurman.com.br, Cândido de Abreu, PRFZ

ALBINI IMÓVEIS

ATENÇÃO!

Desejando comprar, vender ou alugar seu imóvel, consulte-nos.

A 17 anos vendendo e administrando imóveis na região do Grande Portão.

Garantimos o Aluguel do seu Imóvel.

**Av. Rep. Argentina, 3040 - 1º andar
Fone: 242-3013 e 244-9108
(Em frente à Igreja do Portão)**

AURORA

Comércio de Vidros e Cristais Ltda.

Para presentes: copos diversos (em jogos e avulsos), compoteiras, bombonieres, poncheiras, potes diversos, lembrancinhas p/festas, Aquários, Garrafões, Vidros para mantimentos, conservas caseiras, etc.

Rua João Gava, 654, (próx. Parque São Lourenço)
Fones: 254-2565 e 252-9948 - 82.130-010 - Curitiba - Paraná

João Carlos, Cidadão Curitibano

Investigado por muitas autoridades, entre os quais o seu tio, o historiador Edwino Tempski, que foi vereador na primeira Legislatura da Cidade de Curitiba, o empresário João Carlos Mendes Tempski, presidente da 17 de setembro o Conselho de Cidadão Honório de Curitiba, numa iniciativa da vereadora Nely Valente Almeida, homenageou os demais vereadores.

A sessão solene de outorga da homenagem a João Carlos Mendes Tempski foi presidida pela vereadora Rosa Maria Chiamulera, vice-presidente da comissão, tendo participado da cerimônia o desembargador Jorge Andriguetto, representando o presidente da justiça do Estado, o procurador da República Miguel Guskow; o cônsul da Polônia Jerzy Górski, o juiz João Mendes Tempski, presidente do 2º Juizado de Júri de Curitiba; e o historiador Edwino Tempski, ex-vereador.

Na sequência do evento os vereadores Paulo Salamuni, Mariano e José Górski, entre outras.

DISCURSO HOMENAGEM A TEMPSKI

Na abertura do projeto que condecorava o cidadão João Carlos Mendes Tempski, pronunciou o seu discurso em sua homenagem a Nelly Almeida, vereadora.

O novo Cidadão Honório de Curitiba, João Carlos Mendes Tempski, ao mostrar o título, ladeado por Joao Kopytowski, Nelly Almeida, Jorge Andriguetto e Rosa Maria Chiamulera.

so de fantasia, fiz meu curso de realidade. Aprendi com vocês a humanidade inteira". Esta é a declaração de amor por Curitiba, feita pelo prefeito Jaime Lerner, ao assumir a Prefeitura. Não vai se zangar o nobre prefeito ao dividir o orgulho descuritibano com todos nós, que nascemos nesta terra querida ou aqui construímos nossas vidas. Curitiba é hoje um orgulho de cidade. É uma das cidades do Brasil onde perdura ainda a noção de patriotismo, de cidadania, de satisfação. Hoje somos referência nacional e internacional. Em grande parte pela competência administrativa de nossos prefeitos - méritos a um doutor Ivo Arzua, ao doutor Omar Sabbag, a Saul Raiz, Maurício Fruet, Roberto Requião e o nosso patrimônio de honra, Jaime Lerner.

Em boa parte também, graças aos nobres vereadores que estão

hoje nesta Casa ou por aqui passaram ao longo dos anos, contribuindo decisivamente, acima de paixões políticas, pelo bem-estar da cidade. Mas sejamos francos: bons prefeitos e bons vereadores nada fariam se não houvesse um povo capaz, forte, ordeiro, progressista. Tem razão de orgulho

mos como "Cidadão Honorário", reconhecendo naquele jovem que nasceu em São Mateus do Sul, Paraná, os méritos de sua dedicação a esta nossa cidade. Amaral Neto, um rico empresário da cidade de Lages, em Santa Catarina, antigo jornalista que percorreu o mundo, costuma dizer que dois tipos de homens podem amar a sua terra. Aquela que nela vive desde criança e nela conhece além do horizonte que o rodeia. Ou então, ama a sua terra aquele que dela conhecerei bem, mas percorre o mundo e a ela volta percebendo que o mundo todo não vale a sua cida-

vulgar Curitiba. Mesmo na Europa, ao invés de turismo, optou pela pesquisa, trazendo informações sobre a vida e obra de nosso patrimônio artístico, João Zaco Paraná.

Concurso de pós-graduação em formação de dirigentes de empresas, mais uma vez buscou fortalecer a noção de comunidade curitibana, estimulando conceitos cristãos entre os empresários, assumindo a liderança da Associação dos Dirigentes Cristãos de Empresas, e realizando aqui o Congresso Nacional da entidade.

Empresário de sucesso, professor de méritos reconhecidos, João Carlos Tempski é também um líder comunitário, sempre convocado a prestar colaboração nas mais importantes entidades associativas de Curitiba. Na área social e desportiva essa participação já foi reconhecida em inúmeras homenagens públicas, sempre muito aplaudidas.

"Cidadão Curitibano" seria pouco para quem mostrou inúmeras outras realizações pela cidade de Curitiba. "Cidadão Honório da cidade de Curitiba", porque sua presença e participação na vida desta terra nos deixa mais orgulhosos. Curitiba é o que é - uma cidade reconhecida mundialmente - porque seus cidadãos têm méritos pelo esforço continuado em fazer o bem, fazer o melhor e perseguir o ótimo. Curitiba é o que é, porque entre nós estão pessoas do qualate de um João Carlos Tempski, que hoje, por gratidão, reconhecimento por justiça passa a ser o nosso "Cidadão Honório de Curitiba". Muito obrigada!"

João Carlos Mendes Tempski, ao agradecer às homenageadas, mostrou-se bastante emocionado, afirmando que a honraria recebida é um fato muito significativo em sua vida.

A vereadora Nelly Almeida e o empresário João Carlos Mendes Tempski.

quem aqui nasceu. Masserá justificá-lo dividir este orgulho com os que aqui chegaram com o coração cheio de amor e se uniram para construir uma cidade melhor. Ou em muitos casos, tornaram a liderança, fizeram a opção por Curitiba e a ela dedicaram todas as suas forças. Reconhecer estes irmãos não é apenas um gesto de fidalguia, ou de gratidão. É um gesto de justiça. O título de Cidadão Honório ao empresário João Carlos Tempski é um destes gestos de justiça e reconhecimento".

Dirigindo-se ao homenageado, disse Nelly: "Senhor João Carlos Mendes Tempski. Hoje nós lhe cumprimentamos como cidadão curitibano. Esta situação de "cidadão curitibano" não é apenas um título, mas uma condição de fato, que Vossa Senhoria conquistou pela prática da vida. Hojenos lhe cumprimenta-

mos formado pela Pontifícia Universidade Católica do Paraná e administrador de empresas pela Faculdade Católica de Administração e Economia, usou destes conhecimentos, mesmo quando fora do Paraná, para enaltecer e di-

Os vereadores Paulo Salamuni, Nelly Almeida e José Górski.

VENDE-SE

TRULLER para 6 pessoas, ano 1940; conhecido como "TROLLER"; com arreios tipo europeu para 2 cavalos; em perfeito estado de conservação; pintura original. Tratorfone: (041) 264.2311 (Comercial) ou (041) 252.2910 à noite.

Adaptação brasileira de Mariano Kawka, com base na versão inglesa Mówimy po polsku - A Beginner's Course of Polish, de W. Bisko, S. Karolak, D. Wasilewska, S. Kryński.

VOLUME I

Curitiba - 1992

INTRODUÇÃO

O polonês, como o português, utiliza-se

do alfabeto latino. Entretanto, o alfabeto latino foi acrescido de certas letras ou dígrafos (grupos de letras) para representar sons típicos do polonês, que não existiam em latim.

Alfabeto e pronúncia

O alfabeto polonês compreende 32 letras:

1) Vogais

Letra

a

Descrição da pronúncia

Sempre aberto, como em **sábio**, mesmo antes de um fonema nasal.

Exemplos

las (mato)

a

mama (mamãe)

e

sã (são, estão)

e

maka (farinha)

i

ser (queijo)

y

deser (sobremesa)

o

męski (masculino)

u/ó

piszę (escrevo)

2) Consoantes

Letra

b

Descrição da pronúncia

Como em **bola**.

Exemplos

bal (baile)

c

cena (preço)

č/ci

brać (pegar)

d

ciemny (escuro)

f

dom (casa)

g

farba (tinta)

h

góra (montanha)

j

gitara (violão)

k

herbata (chá)

l

ja (eu)

ł

maj (maio)

m

kawa (café)

n

lato (verão)

ń/ni

bal (baile)

p

perła (pérola)

r

matka (mãe)

s

mam (tenho)

ś/si

noc (noite)

t

on (ele)

w

kon (cabalo)

z

niebo (céu)

ź/zi

pole (campo)

farba (tinta)

radio (rádio)

ryba (peixe)

sala (sala)

ktoś (alguém)

siła (força)

tata (papai)

piwo (cerveja)

koza (cabra)

źle (mal)

zima (inverno)

żona (esposa)

zywy (vivo)

Parecido com o i port. de já ou com o s inglês de pleasure. Entretanto, na pronúncia desse som a língua permanece mais baixa que na pronúncia do ź/zi (descrita acima).

Dígrafos

Além das letras acima, o polonês tem 7 dígrafos (grupos de letras que representam um fonema):

Dígrafo

o alfabeto
ch
cz

dz
dż

dź

rz
sz

Descrição da pronúncia

Pronuncia-se como o h.

Parecido com o ch na palavra inglesa chair, ou o tch em catch. Mas o cz não é palatalizado (a parte central da língua fica mais abaixo que na pronúncia do inglês ch).

Corresponde ao "d+z".

Como "d+j", ou como o j na palavra inglesa jeep.

Corresponde ao "d+ż".

(Veja descrição do ż.)

Como o ż. (Veja descrição acima).

Parecido com o ch de chá, ou com o sh das palavras inglesas shake, push.

Mas esse som polonês é duro (a parte central da língua fica mais baixo que na pronúncia do ch de chá ou do sh de shake).

róg /rók/ = chifre; esquina

piekarz /piekasz/ = padeiro

rów /róf/ = valeta

wóz /wós/ = carro

weź /wes/ = leve (verbo)

nóż /nósz/ = faca

Exemplos

mucha (mosca)

czas (tempo)

dzwon (sino)

wiedźma (bruxa)

dżungla (selva)

rzeka (rio)

szafa (armário)

Acento tônico

Em regra, o acento tônico ca sempre na penúltima sílaba, isto é, as palavras são paroxítonas:

miaſto = cidade

ſzafa = armário

minuta = minuto

liſtopad = novembro

Excepcionalmente, pronunciam-se como proparoxítonas:

1. Certas palavras de origem estrangeira:

uniwersytet = universidade

matematyka = matemática

muzyka = música

Ameryka = América

2. Certas formas verbais:

pisaliſmy = escrevímos

pisaliſcie = (vocês) escreviam

poſzedłbym = (eu) iria

poſzliby = (eles) iriam

3. Certos numerais:

siedemſet = setecentos

osiemſet = oitocentos

dziewięćſet = novecentos

Conclusão:

De um modo geral, os sons que ocorrem em polonês existem também em português. As letras podem ser diferentes, como por exemplo o ɫ, mas os sons que elas representam são conhecidos de quem fala o português.

As grandes diferenças restringem-se aos casos que apresentamos abaixo:

y · Esse som não existe em português, mas é comum em inglês.

A palavra syn (filho) pronuncia-se como a palavra inglesa sin (pecado).

uó · A diferença é que em polonês o som é mais aberto, como na palavra inglesa good.

Quanto às consoantes, deve-se tomar cuidado com o h/ch (que ocorre na palavra inglesa house), e ainda com ż/rz, cz, dż, sz, visto que os fonemas correspondentes não ocorrem em português (nem em inglês ou espanhol).

Mudanças de pronúncia

As consoantes b, d, dz, dż, g, rz, w, z, ʐ, ʐ̥ tornam-se surdas (perdem a sonoridade, deixam de ser sonoras) quando em final de palavras. Na relação abaixo, a forma à esquerda representa a maneira como a palavra é escrita, e a forma entre barras oblíquas, a maneira como a palavra é pronunciada:

chleb /chlɛb/ = pão

cud /cut/ = milagre

jedz /jetz/ = coma (verbo)

labędz /labɛtʂ/ = cisne

Duas consoantes em contato fonético asimilam-se uma com a outra no interior da palavra. Exemplos:

a) A consoante sonora torna-se surda:

kwiat /kfiat/ = flor

przyjaciel /pszyjaciel/ = amigo

krzeslo /kszesły/ = cadeira

cięžki /cięszki/ = pesado

b) A consoante seca torna-se sonora:

także /tagże/ = também

c) Às vezes uma das consoantes, estando em contato fonético, torna-se muda:

jabłko /ʃapko/ = maçã

pięćdziesiąt /pięćdziesiąt/ = cinqüenta

Observação:

Quem está começando a estudar o polonês, não precisa preocupar-se com essas "mudanças de pronúncia". Isso é coisa que virá naturalmente com o tempo. Por enquanto, é suficiente saber que às vezes em certos ambientes, uma letra não será pronunciada exatamente como seria de esperar.

FAF Bamerindus. O investimento que está na sua conta quando você precisa. Basta usar o cartão ou o cheque. É automático.

 BAMERINDUS

O seu gerente de investimentos

Venturas e Desventuras (III)

Estaousa questão me entusiasmava de tal modo que senti desejo de realizar imediatamente qualquer ação boa. Mas refleti - o que seria uma boa ação? Como em casos mais complicados eu sempre recordaria minha mãe, dirigi-a a ela agora para que dissipasse as minhas dúvidas.

Bom ação... Espera um pouco, deixe eu ver... Veja, é algo que se faz em benefício de outra pessoa, sem se visar seu próprio interesse. Está entendendo?

Fiz um movimento com a cabeça que sim, mas no fundo continuava com a mesma dúvida. A ambição que já estava despertando em mim não me deixava confessar a ignorância. Olhei meu pai dizer que através dos erros e da experiência é que chega à perfeição. Então, vamos lá!

Na primeira oportunidade que se-me ofereceu, já no dia seguinte, guardei o livro do meu colega, que ele o tinha deixado em cima da carteira. Isso, de acordo com o conselho do professor, que mandava conservar tudo em ordem. Em troca por esse zelo recebi do colega uma tremenda surra. O livro em questão tinha por objetivo ajudá-lo na formação das respostas às perguntas da lição que ele não tinha aprendido. Por causa da minha inconstante interferência, ganhou uma nota péssima. Lucrei uma longa inimizade dele, que durou várias semanas.

Cada aluno da sala tinha um dia de plantão durante o qual tinha por obrigação cuidar e zelar pela ordem e limpeza do recrifo, o quadro negro tinha que estar sempre em perfeito estado de uso, o giz devia ser guardado numa caixinha apropriada junto com o pano para apagar. Para a minha infelicidade, no dia do meu plantão, apareceu no corredor um cabrito da vizinhança. Comi para toda-lo para forra. Cortado do animal - desmontado com meus movimentos bruscos e os berros, como se alguém estivesse me esfolando, ele penetrou na sala, enroscou-se no quadro negro que, caindo, demolido no chão, atingiu a mesa do professor. Foi um inferno. Um mapa de cadernos recolhidos para se proceder a correção da última lição dada aos alunos, voou pelos arés, um tinteiro deu contra a parede, deixando lá uma enorme mancha azul e a bengala - o testemunho incontestável da autoridade - do professor que parava debaixo da primeira carteira. Resultado? Não havia como negar, a culpa era minha. Em consequência, que teve que deixar no banco e o professor - insensível e impiedoso - desferiu nos meus traseiros duas fortes bengaladas.

Revoltado e chorando desesperadamente, corri para fora. Na saída, esbarrei com um menino que vinha entrando. Os dois, calmos no chão, ele machucando o nariz próprio, do qual começara a escorrer sangue. Os berros do menino, o meu choro desconsolado, criaram tal confusão que, apavorado, com diretamente para a minha casa. Lá, sem fôlego, relatei o acontecido. Em vez de encontrar consolo, fui reprehendido por minha mãe. Ela achou que eu devia voltar e pedir desculpas ao menino machucado. E, mais, beijar a mão do professor, um costume odioso, mantido nesse tempo em algumas escolas. Beijo significava submissão e obediência. Podia fazer tudo, menos isso. E realmente, no dia seguinte, pedi ao rapaz minhas sinceras desculpas. Que me valeu uma briga, da qual saí como vítima. E, quanto ao professor, fui me sentar no último banco, onde - como era pequeno - ele não me podia enxergar.

Após uma profunda análise de todas essas experiências, feitas em benefício dos meus próximos, cal, num agradável depresso. Evidentemente, eu queria o bem, porém tudo sia-

errado. De quem era a culpa? Ou do demônio que me acompanhava fielmente, passo a passo, e soprava no ouvido as bestezas, ou do anjo da guarda que, em vez de me conduzir ao bem, fazia pouco caso da minha alma. Meu Deus do céu, como eu devia me livrar de tudo isso?

Felizmente, entramos logo em férias e eu me esqueci de tudo. Abriam-se diante de mim as possibilidades de correrias incontrolladas pelos campos, florestas e campinas, com suas casas cheias de águas tentadoras e outras coisas que no momento não podia prever. Mas a minha mãe - desconfio - não podia me ver livre, pois um dia me disse:

- Precisás te preparar para a primeira comunhão. Já falei com o padre e ele te matriculou. As aulas de catecismo começaram amanhã.

Meus irmãos faziam tempo que já estavam livres disso e apoiaram a idéia da mãe. Pois eles também professavam a opinião dos pais, que eu devia mudar de comportamento.

- Mudar, como? - perguntei.

- Ser obediente, bom, prestativo e ajudar a todos - foi a resposta.

- Meu Deus! - fiquei assustado. - Tudo isso para apanhá-la mais ainda?... Não há justiça neste mundo.

Muito desconfiado e arisco, sentei-me no meio da criangada, na sombra de velutosas illas que rodeavam a velha igreja, na qual fui batizado. À nossa frente, tomou assento no banco baixinho o padre de rosto enrugado e cabelos brancinhos e enrolados em vola de sua cabeçada. Ao iniciar, perguntara um a um todas as crianças o nome e o sobrenome, olhando no caderno de capa preta. Um dos meninos, mais desarrumados, cochichou-me no ouvido que esse caderno de capa preta servia para apontamentos de nossos pecados. Não sabia o que era pecado, mas aconselhável era ficar quieto e não olhar para os lados. Era interessante que já havia adquirido, sabia que isso não seria fácil. Pelo menos para mim. Mas... a culpa foi do padre mesmo. Começou nos contando as coisas da criação do mundo. Era interessante até o momento em que ele resolvera fazer perguntas. A todo mundo levantava as mãos e começou a gritaria:

- Eu sei! Eu sei!...
Cada um queria ser o primeiro a responder para assim demonstrar a sua capacidade e inteligência. Houve gritaria e empurões, formou-se um tumulto. Não sei que jeito no meio rebolado, amô do padre encontrou a minha orelha, obrigando-me a me aproximar dele.

- Vai ficar quieto ou não? - ouvi a sua voz severa.

- Vou - concordei obedientemente.

- Quero ver...
O negócio começou mal - pensei. Se o padre abrir o caderno preto e começar a fazer anotações, então cometi um pecado. Quais então serão as consequências?

Não, não te fazimento algum, sinal que não cometír pecado. Que bom... respirei aliviado e, para não dar ouvido aos cochichos do demônio, que começara a me incomodar, viril a cabeça e firmei o olhar na igreja atrás do padre. Este centenário estranhou minha atitude, porque se levantara, virando a sua cabeça naquela direção. Como tinha visão fraca, abaiou-se um pouco com a cabeça estendida para a frente.

- Padre! - gritei de repente. - O senhor está com a sua batina rasgada bem no lugar da...

Com uma pequena hesitação, terminei com a palavra adequada para o caso. O padre sentiu-se novamente, olhou-me pensativo e depois disse, vagarosamente:

Os vagalumes do Canadá

Quando reencontramos nossos amigos depois de muitos, muitos anos de separação, a emoção é grande. Na vida de cada um aconteceram fatos, houve dificuldades, superação; houve decreto derrotas e vitórias. Mas, há certas colas, que de tão entranhadas, permanecem intactas. Aquela sentimento forte, que vem desde a juventude, continua ardendo luminoso no meio do brasileiro. Tenho, às vezes, a impressão que atravessamos as nossas vidas com o *elan* de vinte anos e só os outros se apercebem que algo em nós mudou.

Henryk e Marysia Swietlikowski viveram a sua juventude aqui no Rio e depois de quinze anos de Brasil emigraram para o Canadá. Isso foi há vinte e sete anos! Inevitavelmente, volte aos *Swietlik* (Os Vagalumes) sobre os quais já escrevi em outras ocasiões e prometi voltar a escrever. Henryk e Marysia faziam parte do grupo fundador dos *Swietlik* e foi na casa de Marysia, em Santa Tereza, no dia 7 de fevereiro de 1952 que o nome *Swietlik* foi escolhido para dar identidade ao círculo de jovens poloneses no Rio de Janeiro. Mais tarde, Henryk foi eleito Vice-Presidente do grupo. Além disso, ele participava ativamente da Sociedade Polônica e foi, durante muitos anos, uma das mais belas vozes do coral da Igreja, cantando solos memoráveis. A sua voz atraía a atenção de Janina Czaplinska, que passou a dar-lhe aulas de canto. Mais tarde Henryk fez parte do conjunto de Roberto de Regina e com ele gravou

vários discos de música antiga. Marysia formou-se em arquitetura e o seu último trabalho foi a sua significativa participação no planejamento do Atelio do Flamengo.

No Canadá, Henryk trabalhou como técnico especialista para uma grande companhia americana e no momento já está aposentado. Marysia ocupa um cargo de alto responsável como arquiteta urbanista. É certamente uma história de sucesso. Com os filhos criados e encaminhados, Henryk e Marysia podem olhar para trás e dar graças a Deus. Tudo deu certo!

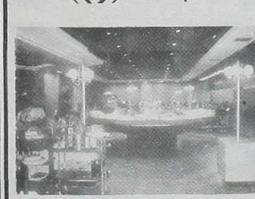
A sua vinda depois de tantos anos de ausência, depois de tanto esperar, teve todos os ingredientes e toda a emoção de um reencontro inusitado. Como seguir o tempo? Os dias voam e a gente tem a impressão de não ter dito, de não ter expressado tudo que fluiu preso durante tanto tempo. Cada um tem a sua recado, de sublinhar algo que julga essencial importante. Daqui sortido, cada olhar, além das palavras, cobra um significado profundo. É como se a eternidade estivesse em jogo. Onde pelo menos, os anos que restam do aquil e do agor São colas que mexem com a gente. Lá no fundo. De repente, a Polônia, o Brasil e o Canadá se fundem num sentimento renovado de amizade. E só resta respirar fundo, grato por tudo, como aquele personagem de Conrad que, abarcando o horizonte, dizia "Oh, youth!" - Oh, Juventude!

No aeroporto, um último adeus. Ou melhor, a esperança de um dia "widzienia", até à vista, afogada

Tomasz Lychowicz

Uma boa opção para quem gosta de qualidade

- buffet nobre com 24 variedades de salada;
- 18 tipos de carnes Saborosas;
- ar condicionado;
- amp.3 estacionamento;
- música ao vivo.
- preços especiais para qualquer tipo de evento.

Av. das Torres, 4600 - Curitiba

F: (041) 276-2615

Rod. BR116 - km 07 - N° 19687

F: (041) 246-0097

DO CZYTELKÓW! - Trudna sytuacja ekonomiczna Brazylii z wysoką inflacją powoduje, że Redakcja jest zmuszona dostosować wydatki do otrzymywanych pieniędzy za prenumeratę i ogłoszenia. Zwracaliśmy się do różnych instytucji oficjalnych o pomoc, niestety bezskutecznie. Dlatego liczymy na zrozumienie Szanownych Czytelników. W przyszłości, kiedy sytuacja się polepszy - taką mamy nadzieję - LUD będzie wydawany jako tygodnik.

Redakcja

KURYTYBA PARANA

1-31 PAŹDZIERNIKA 1992 ROKU

PLANETA ZIEMIA I JEJ DZIECI

Dwutygodniowe temu przekształcała ziemię około 600 000 mieszkańców. W początku tego stulecia już 1,65 miliarda mieszkańców. W roku 1950 dwie dwa i pół miliarda. Rozmieszczenie rodzi się na planecie około 90 milionów ludzi. Z tego ponad 90% w krajach rozwiniętych świata, w których przede wszystkim do końca tego wieku prawie 850 milionów mieszkańców. Rozmieszczenie rodzi się na planecie 250 tys. mieszkańców, tzn. 10500 w ciągu dnia i prawie troje w godzinie.

W 2025 będzie nas już 3 miliardów.
Dwa światy
Jeden bogaty, żyjący w luxusie. Drugi biedny, wykupowany, żyjący na rynku nudy lub w nędzy. Ten pierwszy staje się bogatszy, ten drugi

co raz bardziejjszy.

Ten pierwszy może sobie prawne na wszystko pozwolić, na suto zastawiony stół, pięknie umebłowane mieszkanie, samochód, drogie urlopły, najnowocześniejsze leczniczo, technologie, artykuły zbytku, ba, nawet na kupno człowieka z biednego kraju. Ten drugi nie ma dachu nad głową, pracy, nikt nie ma dalszej pozażu, cierpi upady, gód i często musi opuścić rodzinne strony w obawie przed fana-tycznymi maniakami, z militarnymi ideologiami czy opetytanymi żądzą władzy połówkami. Jak podaje ONZ takich uciekinierów zmuszonych opuścić własne kraje jest obecnie 18 milionów. Prawie 100 milionów ludności naszego globu cierpi przedśladowanie, w racyjnych domowych, religii czy pochodzeniu. Oni i ich dzieci, nie mają żadnej

przyszłości i perspektyw życiowych.

Oblizca się, że w samej tylko Afryce ilość głodujących powiększyła się w ostatnich latach z 101 milionów do 168 milionów głodujących.

W Europie Wschodniej już co trzecie dziecko cierpi na anitymatyczne.

Pomoc dla biednych

Trzeba przyznać, że nie tylko bogate państwa jak takie pomagają finansowo krajom rozwijającym się, ale także Kościół, niezliczone organizacje charytatywne i humanitarne, jak również instytucje, koncerny czy osoby prywatne. W samej tylko Kambodży na liczbę ponad 30 organizacji, instytucji oraz stowarzyszeń europejsko-amerykańskich, które pomagają i dalej pomagają mieszkańcom Kambodzy, których prawie 3 miliony w bestialski sposób

wymordował dr Pol Pot;

opetancie finansowany przez Chinów. Świadczone pomoc ma charakter wszechstronny: medyczny, agrarny, socjalny, naukowy, techniczny, itp. Widziałem zaangażowanych idealistów, szczerzych ze zmęczenia mężczyzn i kobiet, którzy gromadzili się później wieczorem, by omówić program następnego dnia. Większość z nich pracuje prawie za darmo lub groszowe wynagrodzenie. Jedynie pracownicy ONZ i niebieskie berety otrzymują pokażną pensję i żyją jakby nie ruszyli się z USA czy Europy Zachodniej.

Ille daj bogate kraje?

Oficjalnie podaje się, że wysokouprymysłowane kraje tzw. pierwszego świata przeznaczają pewną część swego budżetu na pomoc dla krajów rozwijających się, i tak: USA daly w ubiegły

rok 11,5 miliardów, co stanowiło jedynie 0,20% wogóle. Japonia dala 11 miliardów, czyli jedynie 0,32% swoich dochodów, Niemcy 6,8 miliardów, czyli 0,40% dochodów, Francja 9,5 miliardów, czyli 0,80% z dochodów brutto, Norwegia 1,2 miliarda, czyli 1,14% dochodów brutto. W przeliczeniu na głowę mieszkańców, najwięcej dają Norwegowie, Duncy i Szwedzi, najmniej natomiast mieszkańcy USA.

Ludzie zdają sobie sprawę, że ziemia staje się coraz mniejsza, coraz bardziej zanieczyszczona plątrowana, a przepaść między bogaczami i biedakami coraz większa. Wszyscy, bogaci i biedni, mają wiec jaką przyszłość albo nie mają jej wcale. Od nas wszystkich żąda ziemia odpowiedzialności. Piotr Włoczyk

Jeszcze ze Zjazdu w Krakowie

KOMU NA TYM ZALEŻAŁO?

W korytarzu Hotelu Forum w Katowicach p. A. Mleczakowski, prezes Zarządzania Wspólną Akcją. Korzystając z okazji przemiany mu jego pobyt w Kurytybie razem z grupą parlamentarzystów, której przewodniczył i gościnne przyjęcie, jakie im w Uniao Juventus wtedy zgotowało. Wszczekomu to zostało na many zajęciach i opisami w prasie. Widocznie p. Mleczakowski albo nie miał czasu, albo po prostu zapomniał o szczególności, z jaką spotkał się w Kurytybie, odwrócił się ku kierowcom do nas plecami i, zaszczytnymi Amerykanami, poszedł za nimi. Zrozumiałe - co Ameryka, to nie Brazylia!... Albo poformował na ktoś uczynny, że prezes Wspólny Polskiej jest obecny na Polonii Kurytybskiej i Anisio Oleksy, usiłował jemy przyczyn tej obrazu. Słyszę twierdzić, że takiej zyczliwości i gościnności, jakich działał na ciało jego grupa, nie dosiadzieli chyba nigdzie.

Widocznie zaszała tu jakaś pomyłka, może kto inny, ale nie my... Zresztą, gdyby nawet i coś podobnego, to dobrze i wytrawnemu dyplomacie, będącemu w służbie narodu, obrzucił się nie wolno. W razie nie jest to

oratorskim rozprawiać się z przeszłością w kraju. Uspokoił się dopiero gdy ktoś zwrócił mu uwagę, że to nie sala sejmowa.

Zglossiłem swoje wystąpienie i sekretarka zanotowała moje nazwisko. Czekalem teraz i cierpliwie na swoją kolej. Po dyskusji nad nimi, żadnych dygresji. Szkoła, że Poloni, przybyły z różnych zakątków świata nie było dane opracować innego programu, może bardziej aktualny i odpowiadający potrzebom wszyskich delegatów. Trudno, stało się. Ale - trzeba przyznać - moze za wyjątkami, nastrój był nieszczęśliwy.

Mielimy wrażenie, że ciekawiej będzie w komisjach roboczych, z których wybór nasz

padł na Środku Masowego Przekazu i Wydawnictwa. Sala na cel przeznaczona, była - dosłownie - zatłoczona delegatami. Z braku miejsca wiele osób stało w wejściu lub "podpieczętało" ściany.

Przewodniczący pan dr Jerzy Wojciechowski, mając do pomocy sekretarkę. Nie można powiedzieć, aby wszyscy wystąpienia były interesujące. Były wypadki, że głośno, ziewano nawet, gdy niektóre z przemówień ciągnęły się z niekoniecznością. Znalazły się na

zadaniach, które nie pomagały, ale nie zatrzymywały. Zresztą, gdyby nawet i coś podobnego,

to dobrze i wytrawnemu dyplomacie, będącemu w służbie narodu, obrzucił się nie wolno. W

razie nie jest to

niemila. Przewodniczący zdobył się na wspaniałomyślnie

Premier H. Suchocka na Spotkaniu Polaków z Emigracją.

oswiadczenie:

- Ma pan pięć minut czasu!...

- Pięć minut, to chyba żarty - pomyslałem sobie. Byłem jednym z pierwszych, którzy się zapisali do głosu, dlaczego nie ma mojego nazwiska?

Z denerwowanym przewodniczącym zwrócił się z interpellacją do sekretarki. Ta poczekała przewracając znajdującej się przed nią kartki.

- Pańskie nazwisko tu nie figuruje - brzmiała odpowiedź. - Jak to? - nie potrafiłem ukryć zdumienia. - Widziałem przecież jak pan jest notowany.

- Przepraszam...
Tylko tyle?... Sytuacja naprawdę niemila. Przewodniczący zdobył się na

dwiudziestoletnią historię... To prawda, że trudna a niekiedy tragiczna, ale przecież ciekawą i która dla wielu innych Polonii na świecie mogłyby służyć za przykład pracowitości i poświęcenia... Czy w obecnej Polsce, gdzie instaluje się drapieżni i nie przeberających w środkach kapitalizmu, gdzie rośnie bezrobocie, gdzie niką zakłady przemysłowe do niedawna jeszcze przynoszące państwu dewizy, g d z e r o l n i c y s s n e dwojewestowani, gdzie nie ma funduszy na kulturę, gdzie szkołnictwo, boryka się z trudnościami, gdzie wdziela się obyczek i gdzie zaczyna się ciąg dalszy na str. 6

"ZAWSZE POWINNI SIĘ MODLIĆ I NIE USTAWAĆ"

Ewangelia według Świętego Łukasza 18,1-8. „... i to prosiła sędziego: „Obronę się tylko modlitwa i to przed moim jedenaścistym rozwiedlą wszystko moje. Życie przeciwko niemu”. W swojej Ewangeli, człowiek bez modlitwy Niesprawiedliwy sędzia opisuje scenę jest puste, monotonne wysłuchały prośby Apostołów proszących i pozbawione właściwej ubogiej wdowy właśnie swojego Mistrza, by ich sobie siły z powodu jej nauczyl m o d l ić przekonywanie.

„... wytrwałości. Nie się! Panie, naucz nas Czas w którym przemawiały do niego modlić się! (Lk. 11,1). żyjemy, nie jest czasem żadne nadprzyrodzone Intuicyjne wyczuwali, błogiego spokoju. argumenty. Boga się że życie człowieka tylko Wołanie do Boga nie bał, także nie liczył w t e d y p o s i a d a "dniem i nocą" może się ze zdaniem innych właściwy sobie sens, się wydawać przesadą ludzi, po prostu nie j e s i l i j e s t t y l k o temu, kto nie jest bał o opinię ludzka. o p r o m i e n i o w a n e świątobromu między światem Również obce mu było modlitwa. Ona bowiem i swojej własnej. Tych, p o c z u c i e sprawiedliwości i jakiś czyni je znośniejszym, "wołają". Bóg ch o c y b o z o r n y p o z b a w i a n a s niewolnicze weźmie w szacunek dla prawa. melancholii i do obrony. Ale "wola się" Daleki był od miłości wszystkiego nastraja nie tylko modlitwa, ale bliskiego. W swoim optymistycznie, i wytrwałą i wyżetową egolizmie zapatrzyły się wytrwały w siebie, myślą ewangelii Chrystus w innych. Wytrwałość w oparciu o przypowieść wierze, miłości i osobistym spokoju: "Dla o nielitościwym i modlitwie - to program świętego spokoju, żeby nie przychodziła bez sędziu i ubogiej wdowie nam wskazuje.

zamęcała wzajemną wojnę o obronę". Jedyna racja, która wzruszyła nielitościwego sędziego, była natarczywość wdowy. Ta postawa łączyla się u niej z wielką nadzieję, że na pewno osiągnie swoje i zostanie wysłuchana. Z jej zachowania możemy wyciągnąć wnioski, że jeśli ktoś czegoś bardziej pragnie, to niewątpliwie osiągnie.

A my? O co mamy się modlić? Odpowiedź wydaje się prosta. Pana Boga można o wszystko prosić, co nie jest złem. Nie można Boga prosić aby nam pomogł w grzechu własnym czy cudzym. Najczęściej modlimy się gdy jesteśmy zagrożeni. Jakieś dobro nam się naszymi prośbami można tak powiedzieć, stoi sam Chrystus

wysłuchał, jeśli zanosismy do Niego. Nie ma dlatego, bo On sam

p o w i e d z i a : "Cokolwiek proszę będziecie Ojca w imie moje to spełnie, aby Ojciec był uwielbiony Synu" (J 14,13).

Zatem naszymi prośbami

można tak powiedzieć, stoi sam Chrystus

prosić, zaczeli się do schronienia w ramach

Te spotkania w ramach wspólnego podstawionego miało ludziom wyprawę mózgi. W czasie tych spotkań postuguje się przeważnie zargowaniem komunistycznym. Wielu katolików zaczęło opuszczać Kościół. Doprzedzielili się

r opaczacy zaczeli się do

pochodzenia amerykańskiego. Misjonarze amerykańscy natrafili w

na bardzo podatny gród

Zwolennicy teologii wyzwolenia otrzymywali

Europej pomoc finansową.

Dzięki do wszystko uległy pozwanej ograniczeniu.

Amerykańscy misjonarze w

Albowiem rezultat

pomocy był na ogół bardzo

żalosny. Niektórzy zrezygnowali

z życia, inni zaczęli się do

rodzaju sekty amerykańskiego. Misjonarze

amerykańscy natrafili w

na bardzo podatny gród

Zwolennicy teologii wyzwolenia otrzymywali

Europej pomoc finansową.

Dzięki do wszystko uległy pozwanej ograniczeniu.

Amerykańscy misjonarze w

szczególnie w Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży - po

przybyciu do Brazylii -

kiedy się spotkali z klerem,

który zaczął prawdy

komunistycznym systemie.

Mozna sobie wyobrazić

zdumienie tych księży

woliły wielu
wennikom teologii
zwolenia być
seleźnym finasowo.
edy system
komunistyczny zaczął się
wielu zwolenników
teologii wyzwolenia
zobie, że to tak
jednak poważny problem.
Co stanie się gdy grupa
rządzących działo ków
zupełnie się wykrysuje?
Następne pytanie. Jak to
zrobić, żeby tysiące rodzin
zapomniały o swoich
zamordowanych dzieciach?
To są na razie pytania bez
odpowiedzi.

Wpływ kleski komunizmu zapasza, że to się daje wszystko unormuje. Nie ma już naiwności. Nie czekają się niczego, a skoro się działa coraz bardziej.

Można postawić jeszcze jedno pytanie. Jaką postawę zajęliby zwolennicy teologii wyzwolenia gdyby w Moskwie zastosowano metodę komunistów chińskich? W Europie ludzie na ogół nie wiedzieli za dużo o tej teologii wyzwolenia.

Poważny skądinąd

znamy było to, że
teoretyk komunistyczny nie
zestągnął żadnych praw
swojej ekonomii, prawa
produkcyjnego, w końcu prawa
starego się zastąpić
przymusem, gwałtem i
prawem. Zaistniała więc
wtedy jedna jedyna

zby, żeby komunizm
powrócił. Zastosowac
może było metodę
unistów chińskich. W
80 r. młodzież chińska
zdecydowała się gromadzić na
nieniebiańskiego pokoju
Pekinie. Młodzież chińska
magała się swobod
i satyrycznych. Ten cały
test organizowali
zawanie studenci, a więc
dzielacy partyjnych
chińskowców, którzy rządzą
w Chinach pamiętają
o czasie wielkiego
skoku, w którym brali
część razem z Mao - wydali
strzelaną do
zbrodni. Strzelano tak
wiele, że powietrze, słowa
profesora dosłownie. Inny
wychowawca seminarzystów
użył podobnego
formułowania. Poza tym
każdy z nich mówił, że
Kościół w Niemczech, i w
Europie Zachodniej zbiera
 pieniądze i pomaga a całą
resztę roboty musi wykonać
Kościół w Ameryce
Łacińskiej. Katolicy w
Niemczech, Szwajcarii,
Holandii - z wyjątkiem
śmiertelnicy - chcą jednak
wieździć co się dzieje z tymi
 pieniędzmi, którzy oni
zbierają, żeby pomagać
katolikom w Ameryce
Łacińskiej.

az, aż komunizm w jedynym wydaniu rozeszły na zewnątrz karabimowe lufy. Wtem przyjechały wschodnie polewaczki, aby krew i plac ziemskińskiego pokoju znów wrócić do normalnego świata. Kłopot został chwilowo uwieczniony. Powstaje

wiedzieli jak te czerwone sztandary i komunistyczne symbole są palone, deptane i zniważane na ulicach Pragi, Budapesztu i Bukaresztu. W Bukareszcie został rozstrzelany rumuński dyktator wraz z małżonką.

Brazylijski kaboklo - choć często analfabet - myśleć jednał umie. W telewizji nawet mieszkaniec faweli mógł oglądać te reportaże, porównać te wszystkie obrazy i wyciągnął szybko właściwe wnioski. Lewica te wybory brzydko przegrała a przy okazji teologia wyzwolenia się osmieszyla. "Centrala" zapomniała o swoich ludziach a teologia wyzwolenia nie była już nikomu potrzebna. Zawsze pewni siebie - zwolennicy teologii wyzwolenia - odnosili się z lekceważeniem do polskich misjonarzy. Słuchali jedynie tych, którzy im dostarczali wsparcia finansowego. Wprawdzie księża polscy

meli za sobą wielki autorytet moralny w osobie papieża Jana Pawła II ale o tym papieżie zaczęto opowiadać złośliwe dowcipy, żeby go ludzie zaczęli lekcewazyć. Ulubionym tematem był zawsze problem regulacji urodzeń. Wysuwały się argumenty, że w Brazylii żyją milionowe rzesze dzieci, które nie mają gdzie mieszkać, są głodne, brudne, bez opieki. Papież tymczasem — jak profesor teologii moralnej — podkreślał zawsze, że każde dziecko powinno się urodzić w rodzinie bo ma prawo do tego żeby mieć ojca i matkę.

Wszystkie wysiłki lewicy, cała pomoc finansowa jaka płynęła ze zagranicznych źródeł, cały aparat propagandowy odpowiednio naglądzający to wszystko na nisie przydało, lewica jak się to mówi dostała po "kulach". W s

ków teologii
a byli również
żęża. Tych trzeba
byli to młodzi
sta naukami zyciowymi,
porównawczej,
korzystanymi
z ory myśleli o
uszych interesach
własnemu losowi. Przykro
to, ale tak końca bardzo
często młodzi idealisci.
Jesienią ubiegłego roku
umierał Stefan Kisielewski.
Smierć przyszła wtedy
kiedy spełnił się jego
najbardziej gorące życzenie,
marzenie jego życia. Zaczął
umierać w Rosji i rosyjskiej
sferze wpływał

osi staropolskie dzielili skórę na dwie części. Były za pewni zwycięstwa swojego i czekali na młodych księży, których, któryś z nich, przedstawił lennikami tej arcydiecezji. Często przejeżdżali - poziom bardzo niski, dąbowie i dąby, anach profesorów, ale się jednak, ci księża, pewnym. Dla wielu była życiowią, która zaczynała gorzkim aniem.

Wszyscy mówią jednako, że komunizm, tak jak i

Polscy misjonarze

księża polscy w Brazylii i w Ameryce Łacińskiej. A zawsze pamiętały, że zawsze człowiek, który stawiał ich - polskich - misjonarzy na mierze i miesiąc promitował. Książę Janorze z Polski nie dali nabracia na żadną teologię zwolnienia, która w koncu była - od samego początku - taka, że żadna teologia nie była dla niego możliwa. Dla tej grupy - zawsze - nie wiem ile ich - dusz - zostało - którzy zawsze siedzą w tej teologii zwolnienia, mogą tylko cytować fragment poezji, który dotyczy przestępstwa, bo się bawić. Dla was to jest szaszka, nam idzie o życiu".

M. M.

M. M.

Konferencja Episkopatu Polski

zamazywać i
ośmieszać wartości
chrześcijańskie...

Kogo reprezentują posłowie parlamentu, który w kraju o zdecydowanej większości chrześcijańskiej odzurcają wniosek o przestrzeganie w środkach masowego przekazu chrześcijańskiego systemu wartości. Konferencja wyraziła uznanie dla pracy kapelanów, sióstr zakonnych i katechetów święckich, którzy zajmują się nuczaniem religii w

szkołach.
Spółki Polsko-Włoskie
W obecności H. Suchockiej podpisano w Warszawie protokół otwarcia w Warszawie trzech Polsko-Włoskich spółek, w które przekształca się PSM S.A. Fiat będzie miał 90% udziałów, a strona polska - 10. Jedna ze spółek "Fiat -

"Auto-Poland" będzie produkowała samochody, druga - "Magneti-Marelli-Poland" - części zamienne, zaś "Teksid Poland" przejmie zakłady metalurgiczne. Strona włoska zainwestuje

ok. 2 miliardy USD.
Dokumenty o Katyniu
Prezydent RP L. Wałęsa
przyjął osobistego
wysłannika prezydenta Rosji
Borysa Jelcyna - Rudolfa
Pichoja, który zgodnie z
zyczeniem prezydenta Rosji
przekazał prezydentowi RP
kopie dokumentów

dotyczacych spraw zamordowania przez NKWD polskich oficerow w 1940 r. oraz kopie dokumentow swiadczacych o probach ukrycia faktu zbrodni przed swiatowa opinia publiczna.

Znajduje się tam także decyzja podpisana przez ówczesny BP WKP(B) ze Stalinem na czele, o rozziegelaniu polskich oficerów, znajdujących się w obozach u Polaków przebywających w wiejszczyźnie. Po zapoznaniu się z całością dokumentacji prezydent RP wraz z wyłaniakiem prezydenta Rosji przedstawił je dziennikarzom zgromadzonym na

Dziękując w imieniu narodu polskiego za przekazane dokumenty prezydent RP określił rolę prezydenta Rosji Borysa Jelcyna w ujawnieniu prawdy o zbrodni katyńskiej. Dodał również, iż przekazane dokumenty powinny oczyścić historię stosunków polsko-rosyjskich, aby przyszłość

nowych sprawiedliwych zasadach...
Każdego z nich fakty

Konsekwencje faktu zbrodni do dzisiaj odczuwamy. Pamiętajmy, że decyzja przekazania nam dokumentów była trudna. Wredz bohatera ze strony prezydenta Jelcyna. Oporły do dzisiaj są w niektórych środowiskach. Dlatego szczególnie dziękuje prezydentowi Jelcinowi, że dotrzymuje słowa, że wykonał ten męski gest, którego wcześniej wykonał nikt nie potrafił. Między nami były zatrutte stosunki

nami były zatrudnione stosunki, ale ten fakt może być skierowany w przyszłość, ma świadczyć o nowych stosunkach, poprawnych, by nigdy coś podobnego nie zdarzyło się. Musimy "przetrwać" te okropne dokumenty mówiące o odpowiedzialności nie tylko pojedynczych osób, a całych

PRZEGŁĄD AJĄC GAZETY ...

Zjazd Kombatantów

Gazety polskie opisują zjazd polskich kombatantów. POLSKA ZBROJNA z 17-18 sierpnia br. w artykule pt. "Wspólne żołnierskie święto" podkreśla, że po raz pierwszy obchodzone jest w niepodległej Polsce Święto Żołnierza. Zjechali się kombatanci z 23 krajów świata. Niektórzy z nich opuścili kraj w 1939 r. i po raz pierwszy od tej tragicznej daty wrócili do wolnej ojczyzny. Najbardziej podniosnym wydarzeniem była parada zwycięstwa na Placu Marszałka Piłsudskiego. Defilowali przed grobem Nieznanego Żołnierza, przed Prezydentem i przed ludnością Warszawy kombatanci ze wschodu i zachodu i z kraju, ci z pod Monte Cassino i ci z pod Lenina, ci co bronili Londynu, z pod Arnhem i z Narwiku, z Warszawy i partyzanckimi. Towarzystwo im. 400 sztandarów bojowych, z których 12 odznaczonych Krzyżem Virtuti Militari. Salut z 24 dział armatniczych uczcił te podniesłe godziny. Wzruszającym momentem było też przekazanie szabli - symbolu oręża polskiego z rąk mjr. Tadeusza Kryskiego - wojsku

polskiemu w kraju. Niechaj ta szabla - powiedział mjr. Kryski-Karski - będzie symbolem wierności przysiędze, będzie widocznym znakiem tego, że szczytnym obowiązkiem żołnierza jest wierna i ofiarna służba ojczyźnie. Następne dnia Kombatanci podążyli na Jasną Górę, by według słów przesy SPK - W. Brytyana, "podziękować Matce Boskiej, Królowej Korony Polskiej, ze spełniło się to czemucale życie powieściśmy - ojczyzna jest wolna". Według słów prez. Waleś - "Dewizą Bóg, Honor, Ojczyzna znów wpisuje się w świadomość obrońców niepodległej Polski".

Wydany staraniem SPK i Rady Organizacji Kombatantów zeszyt pamiatkowy pt. SWIATOWY ZJAZD KOMBATANTÓW W POLSCE podaje najważniejsze wydarzenia. Oto niektóre: Prez. Wałęsa: "Żołnierze! W Polsce los wasz jest dla żołnierza tulacza (...) Dzisiaj Ojczyzna jest wolna. (...) Kresu dobiegło wasze tułactwo (...) Teraz musimy się nauczyć jak z tej wolności korzystać. Liczę na was, żołnierze". Prymas Józef Glemp: "Dzięki niezbadanym wyrókom Opatrzności

Bożej, po wielu walkach, trudach i upokorzeniach, możemy być razem, cieszyć się i wspólnie dziękować Bogu za dar wolności". Premier Hanna Suchocka: "Pragnę podkreślić, że rzadko i podlegle Rzeczypospolitej poczytuje się tylko za swój obowiązek ale i za sprawę honoru zapewnienia niezbędnej opieki i pomocy wszystkim, którzy swoje najlepsze lata poświęcili walce o wolną Polskę". Biskup Polowy WP Stanisław Leszek Glodz: "Po wielu latach stajecie, aby w nasz niespokojny, trudny czas budowania gniazdu odzyskaniej wolności wnieście skarb bezcenny - zwarte, stabilny system wartościkształtowany niegdyś w klimacie II Rzeczypospolitej. Wierność idealom, umiłowanie Ojczyzny, chory mostwa, odpowiedzialność, rzetelność prawom - to niektóre z tych waszych żołnierskich obyczawów przyniósł nam przemówienie. Oto niektóre wyjatki: Prez. Wałęsa: "Żołnierze! W Polsce los wasz jest dla żołnierza tulacza (...) Dzisiaj Ojczyzna jest wolna. (...) Kresu dobiegło wasze tułactwo (...) Teraz musimy się nauczyć jak z tej wolności korzystać. Liczę na was, żołnierze". Prymas Józef Glemp: "Dzięki niezbadanym wyrókom Opatrzności

narodów miejsce jej należne". Ryszard Zakrzewski: "Teraz gdy idzie nowe(...), gdy idą czasy nie tylko odnowy, ale i naprawy, gdy trzeba odrabiać zniszczenia i spustoszenia jakie poczynił komunizm (...) musimy pozbierać wszystkie siły polskie w kraju i na całym świecie. (...) Idą czasy, których zmieniemu będzie wyjść pracy, jak dawniej wyjść wyciągi krwi i żelaza" (Józef Piłsudski).

kilkudziesięciu lat. W wodach spotykano się lawiny martwych, z powodu braku tlenu, ryb. Temperatura dochodziła do 38 stopni C. W akcji gaszenia brał udział 16.000 strażaków, których 2 straciło życie.

Mazowiecki Jugosławii

ZYCLE WARSZAWY z 26.8 pisze o misji Tadeusza Mazowieckiego do Jugosławii. Mazowiecki został wydelegowany przez Komisję Praw Człowieka ONZ do badania sytuacji ludności w b. Jugosławii. "Moje wrażenia są najwyższym stopniem dramatyczne, zwłaszcza w Sarajewie i Banja Leci. W mówią Mazowieckim. Napotkał on w swojej misji na wiele trudności ze strony władz serbskich, które chciały go dopuścić do obozu internowanego twierdząc, że przybył w godzinach urzędowań Serbski przywódca Milosevic twierdził, że Europie prowadzona kampania antyserbska. Natomiast prezydent Chorwacji Franjo Tuđman obiecał Mazowieckiemu wszelką pomoc w pracy.

Irena Łosiowa (3/10)

Światowy Zjazd Kombatantów w Polsce

Żołnierze Legionów Dąbrowskiego śpiewali: Marsz, marsz Dąbrowski z ziemi włojskiej do Polski, za Twoimi przewodemłączym się z narodem.

Tak samo śpiewali żołnierze polscy walczący poza granicami Ojczyzny w II wojnie światowej. Śpiewali też i inne mniej wzrosłe piosenki takie mówiące o powrocie do kraju. Śpiewali: "Stan w progu dziewczyno, kwiatami powitać, to my! Niejeden z nas zginął by spełnić się sny".

Mysl o powrocie do kraju towarzyszyły żołnierzowi polskiemu zawsze i wszędzie przez cały czas wojny. Tymczasem stało się inaczej: wojna się skończyła, a żołnierz polski nie wrócił do kraju oddanego przez Jąta w ręce sowieckie. Żołnierz-emigrant rozproszył się po świecie i do Angliaj popłynie Stany Zjednoczone, Kanadę, Australię, Argentynę, Brazylię etc. aż po Zimbabwe (!!) - wszędzie gromadząc się w SPK (Stowarzyszenie Polskich Kombatantów).

Niemniej jednak koła historii

obracają się wolno, ale stale i wciąż. I tak doczekaliśmy się w dniu 15 sierpnia 1992 roku pierwszego Święta Żołnierza w III Rzeczypospolitej, świętą polskiego - jakże by mogło być inaczej - ze Światowym Zjazdem Kombatantów.

Ni wcale dziwnego, że na to stowarzyszyło się ponad 6000 byłych żołnierzy z całego świata. Zjechali się z żołnierzem A.K., który nie dane było defilować w Polsce pod rządami komunistycznymi. Zjechali się też żołnierze, których Jata została na wschód od powojennych granic Polski.

Uroczystość rozpoczęła się odśonięciem i poświęceniem tablic pamiątkowych w Katedrze Polowej Wojska Polskiego. Tablice ufundowane przez Związek Kobiet byłych żołnierzy i prz. SPK. Poświęcił je Ksiądz Biskup Polowy Wojska Polskiego w asyście Ks. Bp. Wesolego i wielu księży związanych z wojną i wojskiem, między innymi "naszą" Kapelan (4 pułku pancernego) Ojciec Pułkownik Adam Studziński. Uroczystość wzruszająca w swej prostocie. Nie tylko odsłaniający

te tablice kol. Jadwiga Morozowicz i kol. Stefan Soboniewski na czele starszyny SPK, ale i wszyscy obecni zdawali sobie sprawę, że to kres wędrówki żołnierza-tulacza. Naprawdę trudno było opanować szczerkanie w gardle...

Piękny i często wzruszającym był program artystyczny "W służbie dla Polski" w sali Torwaru, niedaleko Wisły, któremu asystowały tysiące widzów.

W dniu 15 sierpnia, w 72 rocznicę Cudu nad Wisłą, uroczystości rozpoczęły się połowa msza św. przy Grobie Nieznanego Żołnierza, celebrowaną przez biskupa Wesołego "Naszego biskupa", duszpasterza emigracji. Koncelebrował wielu księży.

Potem nastąpiła defilada. Defilada, której nie było w 1945 po zakończeniu wojny. Takiej defilady jeszcze w Polsce nie było: ponad 400 sztandarów, w większości bojowych, w tym 12 odznaczonych Orderem Virtuti Militari. Przy nich wiele sztandarów organizacji krajowych SPK, a między nimi sztandar SPK z Brazylii. W

pociecie sztandarowym koledzy Ignacy Felczak, Eugeniusz Sirkis i Juliusz Targowski.

Przemarsz oddziałów poprzedziło przekazanie szabli ze żołnierzami veteranów II wojny światowej żołnierzom III Rzeczypospolitej. Po tym przedefilowała Kompania Reprezentacyjna (Zamkowa) Wojska Polskiego. Przedefilowała przed władzami R.P. z Prezydentem Wałęsa na czele, przed wieloma dostojnymi gośćmi, wśród których był Prezydent biegłego Rządu na uchodźstwie p. Ryszard Kaczorowski. Przedefilowała też przed uczestnikami Zjazdu już uszeregowanymi do swojej defilady, defilady wyczekiwanej przez blisko pół wieku.

Otworzyły ją oddziały AK, największej polskiej formacji zbrojnej od września 1939 r. Po nich szły delegacje tzw. "Wielkich Jednostek": lotnicy, marynarze, I Dywizja Pancerna, II Korpus pod dowództwem mjr. Bialkiewicza (kolegi z 4 pułku pancernego "Skorpionów"), maszerujący tzw. popularne "Peszki" od skrótu PSK - Pomocnicza Służba Kobiet, (w ich liczbie moja małżonka z

W. Dzięciołowski

316-tej Kompanii Transportowej), dyw. Karpacka, Kresowa, Warszawska Dywizja Pancerna, a za nimi oddziały najróżniejszych krajów porządku alfabetycznego. Wszyscy witani hołdem i oklaskami, nierzadko wznosząc uznany i podziękowując nawet tą w oku. (Jako w skiscianie w gardle...)

Sprawidzo się popularnie kiedyś w II wojnie światowej powiedzenie: "Mówią wszyscy, ale dojdzie..."

Zjazd zamknięty, z nabożeństwem w Częstochowie, odprawione w dniu 16 sierpnia przez Prymasa Polski Kardynała Józefa Glempa. Władysław "Kula" Dzięciołowski (Petroplus 9/10).

(Do opisanych tu wypadków się jeszcze moje wspomnienie: defilada Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie wspominałem 1925, kiedy jako młody student wraz z ojcem wziąłem udział w uroczystym przesunięciu tego Nieznanego Żołnierza Kolumną Obrońców Lwowa do Warszawy)

Amerikanin w Warszawie czyli...

POLSKA KWADRATURA KOŁA

Przedstojał w Warszawie przedstawiciel amerykańskiego ambasady, aby zorientować się w możliwościach powodzenia budżetu dobrego. Dotarł do jakiegoś 38 stopnia Czara stanu, którego zezwalała nie pamiętać strażnicy braków, ale żadnego z przypadek krytykowania się u rolnych znajomych, Amerykanin usiłował podnieść się czegoś więcej o Polsce. Przyjął się następujący

stanu.
On: - Co to jest ministerstwo?
My: - U was to nazywa się Departamentem Stanu.
On: - A minister?
My: - To wasz sekretarz stanu.
On: - Oczywiście i u was prezydent jest zwierzchnikiem ministrów?
My: - Nie, ministrowie tworzą Radę Ministrów, na czele której stoi premier, a prezydent ma swoich sekretarzy stanu.

Amerikanin chwilę otarł się z szoku, po czym spytał:

- Z jakiej partii jest wasz prezydent?

- Z żadnej.

- Kto wysunął jego kandydaturę?

- Parę osób z kilku partii.
- To ile u was jest partii?

- Sto kilkadesiąt, z czego prawie trzydziestki w parlamentie, a może już nawet więcej, bo u nas

każda partia ma tendencję szybkiego rozpadu na wiele frakcji, z których każda natychmiast łączy się, albo nie, z innymi partiami.

- Jaka partia jest najsielniejsza?

- Postkomuniści, którzy deklarują swoją niechęć do komunizmu.

Tu nasz gość omal nie zemdlał ale jechał dalej:

- To oni rządzą???

- Bajnajmniej, ich partia stoi zupełnie z bokiem w władzy.

- To kto rządzi?

- Wszyscy po trochu z siedmiu rozmaitych partii o sprzecznych lub wykluczających się programach, ale działając zgodnie.

- Mają zatem większość w parlamentie?

- Zasadniczo są w mniejszości arytmetycznej, ale czasem wygrywają w głosowaniu, a czasem nie, to zależy.

- Od czego?

- Od rozgrywek politycznych między parlamentem, rządem i prezydentem.

- To nie ma u was jednolitej opozycji z konkurencyjnym wobec rządu, oprogramem?

- Wprost przeciwnie, część opozycji ma program identyczny, ale chcą go realizować sami, swoimi ludźmi.

Amerikanin długo się namyślał, po czym spytał: Powiedzcie szczerze, z kim mogę porozmawiać o sprawach mojego biznesu? I tu zapadło kłopotliwe milczenie. Ktoś bąknął, że może z panem Mietkiem? Padła propozycja, że chyba lepiej z Episkopatem. Zaczeliśmy się kłocić po polsku, ja to zwykle Polak z Polakiem przy każdej politycznej okazji, a nasz gość cierpliwie czekał na koncową odpowiedź po amerykańsku.

Niestety okazało się całkiem nieoczekiwane, że w tej kwestii reprezentujemy różne opcje polityczne i nie doszliśmy do konsensusu. Sytuację skomplikował fakt, że nasz gość chciał koniecznie wieǳieć, czy przekładając na ichnie rządzą nam demokraci czy republikanie, bo jemu chodziło bardzo przyjemnie o stopę podatkową. Nie potrafiliśmy znaleźć w mianie logicznego wy tłumaczenia, że w Polsce każdy jest za demokracją i Rzecząpospolitą, czyli systemem republikańskim.

Obawiam się, że zrozumienie Polski nie jest dla Amerykanina możliwe... podobnie jak dla większości Polaków.

(Życie Warszawy - A.J. Wieczorkowski)

OJCZYZNA

To ziemia ojczysta - lecz nie tylko.

To dzieje ojczyste - ale nie tylko.

Nie tylko człowiek - Bohaterstwo - Sztuka -

Wspomnienia dziecięcych lat - Nostalgia niepowracalnych chwil - Nie tylko smak porzeczek - zapach tajemnicza pół i łąk.

Wyciągnięta dłoń - Solidarny (nie wolno zapominać!) zryw.

Nie tylko!

Przed grobem Nieznanego Żołnierza zadumany syn i wnuk pragną zrozumieć sens zwycięstwa Dobra nad Ziemi - tego co łączni i nie dzieli. Pragną docieci jak to się stało, za kosztem życia została pokonana Śmierć. Skąd ta wiara i duma, której nic oprzeć się nie zdziała?

Nieznanego Żołnierza, ten z kraju a także i ten walczący na wszystkich frontach świata, syn jego i wnuk - wstuchają się w odpowiedź-pyтанie Komendanta:

"Wielkości skąd Twoje imię?"

Tomasz Łychowski

Iszy Obchód Dnia Żołnierza w Wolnej Polsce 15.08.1992.

+ WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

EDWIG PIASKOWSKI

20-go września br. w siedemdziesiątej drugiej wiosenne, zakończyła życie Edwig Piaskowska, nasza Jadwiga. Wielka strata dla rodziny, wielka strata dla naszej polonijnej społeczności, która z roku na rok ubożeje w jednostki poczuwające się nie tylko do swego polskiego pochodzenia, ale nadewszystko do efektywnej pracy na rzecz etnii, starając się podnieść prestiż dla stu dwudziestu lat polskiej kultury na terenie parańskim.

Edwig pochodząca z rodzin Rodackich i Piaskowskich urodziła się w Rio Azul. Seminarium Nauczycielskie ukończyła w Ponta Grossa i jako nauczycielka pracowała w Marechal Mallet i w Ponta Grossa, aż w latach pięćdziesiątych dobiła do

Kurytyby. Wkrótce, wraz z siostrą Lidią została przydzielona do "Colegio Militar de Curitiba" gdzie pracowała aż do dostosowania się emerytury.

Inteligentna, pracowita, nieprzeciętnie obowiązkowa, spokojna i zrównoważona, Edwig cieszyła się uznaniami zwierzchników, szacunkiem otoczenia i serdeczną przyjaźnią wszystkich z którymi współiała. Poza obowiązkami swojej wydajnej pracy na posadzie, udziałała

w pracy społecznej. Przez wiele lat była sekretarką Grupy Polskiego Folkloru w Paranie (Grupa Wisła), równocześnie biorąc udział w chórze tejże grupy. Niezamężna, brała na siebie obowiązkę opieki i pomocy rodzinie w razie potrzeby, a religijna, należała do stowarzyszenia przy kościele Nossa Senhora das Merces. A gdy zaprzestała pracować w Grupie stała się niezbedną pomocą na uroczystościach w Parku Jana Pawła II.

Po chlubnym spełnieniu swego pracowitego życia, pozostawiając w smutku Rodzinę i przyjaciół, spoczęła na cmentarzu wśród szmeru paranskich piniorów.

Niech jej ziemia lekka będzie! Wieczny Odpoczynek Racz Jej dać Panie! H.M.

ESTACAS PREMOLD

ESCAVADAS
PRÉ-MOLDADAS
METÁLICAS

R. Nestor Habcost, 348
Araucária - PR - Acesso
Estrada Velha Araucária
Fone: (041) 842-1121
Fax: (041) 843-1914

ŚWIĘTO POLSKIEGO ŻOŁNIERZA W SAO PAULO

Z okazji święta Polskiego Żołnierza, dnia 16 sierpnia w niedzielę odbyła się uroczysta Msza św. celebrowana wspólnie przez księży: Józefa Ślązaka i Władysława Klinickiego.

Dzień 15 sierpnia 1920 r. jest datą historyczną zwaną "Cudem nad Wisłą". Dzięki ofiarności

Kronika Rio de Janeiro

Walne Zebranie

Dnia 26 września odbyło się dorocznego walne zebranie Tow. Polonia w Rio de Janeiro, na którym został wybrany zarząd na kadencję 1992/1993 w następującym składzie: Prezes - Alina Felczak, I Wice-Prezes - Roman Skowroński, II Wice-Prezes Mariana Brocka, I Sekretarz - Edward Sakalo, II Sekretarz - Marica Matic, I Skarbnik - Aleksander Warzyński, II Skarbnik Franciszek Duks. Radni: Lucyna Brocka, Lidia Sakalo, Jose Schuster i Rodrigo Lichowski. Liczny udział nowego pokolenia w zarządzie jest

KOMU NA TYM... Dokończenie ze str. 1
hodowały sztuczne mienie narodowe, ktoś zechce zainteresować się jakimiś drobnymi sprawami Poloni Brazijskiej?...

Tylko pięć minut czasu na to, do czego ja i Oleksy przygotowaliśmy się dugo i cierpliwie. Chodziło nam o przedstawieniu w dużym skrócie naszego, polonijnego dorobku, opracowanego na przestrzeni ponad jednego wieku dziejów na ziemi brazylijskiej. Z pięciu opracowanych wersji żadna nie zadawała się. Przez mieszkańców się liczyć z tym, że podobnie jak my także inni delegaci zechciały wypowiedzieć się o swoich bolączkach. Z uwagi na to zdecydowaliśmy się na wersje szóstą i ostatnią, zredukowaną do jednej czwartej poprzednich, bez kwiectego stylu, czy górnolotnych myśli. Nie chcieliśmy demagogii, ani patosu. Kierowało nami pragnienie oszczędnego wykorzystania czasu...

Zabrałem głos. I to nie od początku opracowanego tekstu, ale od połowy, właśnie po to, aby zmieścić się w przeznaczonym nam czasie.

Po dwóch chyba minutach, bo jak stwierdziłem później, nie zdolałem zużyć jeszcze trzech minut, gdy przewodniczący wrócił mi uwagę, że nadużywam dozwolonego mi czasu.

Co należało uczynić w tym położeniu - wstec się?...

! mśtwu polskiego żołnierza odnieśliśmy wielkie zwycięstwo ratując Ojczyzne przed najazdem Bolszewików.

Nie pierwszy to raz w historii i na pewno nie ostatni Polska zagradza drogę Wschodowi. W 1241 r. pod Lignicą wojsko polskie odparto nawałę potomków Genghis Khan'a, a w

1683 r. zwyciężyło Turków pod Wiedniem.

Dzień 15 sierpnia jest również świętem Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny, Królowej Polski. Do niej skierowały się słowa modlitwy w małym ładnym kościołku św. Józefa. Modliliśmy się za tych co padli pod Monte Cassino, za tych

z pod Narvik'a, z Falaise, z Powstania Warszawskiego i dziękowaliśmy Bogu, że nam wrócił Wolność!

Miła niespodziankę sprawił nam Paweł Szot, który swoim pięknym solowym śpiewem uświetnił nasze narodowe święto.

W uroczystym nabożeństwie wzięły

udział delegacje i posztandarowe bratne organizacji Kombatantów Alianckich, jak również delegacje organizacji polskich w São Paulo. Bezpośrednio po Msza św. nastąpiło złoty moment u poświęcenia pomnika Milenium Polski Chrześcijańskiej Sława Stępnia.

ZAWIADOMIENIE

Towarzystwo im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Kurytybie zawiadamia, że w dniu 15 listopada 1992 r. (Niedziela) odbędzie się w kościele św. Stanisława uroczysta Msza św. o godz. 9-tej w języku polskim w intencji "Niepodległości Polski" w dniu Wolności i Suwerenności Narodu Polskiego.

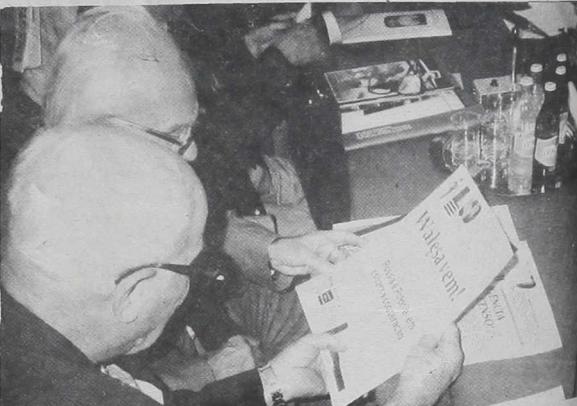
Zamawiają i będą brać udział z pocztami Sztandarowymi Stow. Dobroczyńsko-Kulturalne Polaków w Brazylii, Stow. Polskich Kombatantów - SPK, Tow. im. Marszałka Piłsudskiego i Braspol. Zaprasza się wszystkich członków i sympatyków proszac o jak najbliższysz udział.

Zarządy powyższych Stowarzyszeń.

ZAPROSZENIE

W dniu 15.11.92 o godz. 16-tej w Tow. im. Marszałka Piłsudskiego, odbędzie się Akademia z okazji "Niepodległości Polski" dnia Wolności i Suwerenności Narodu Polskiego, na którą zaprasza się wszystkich członków i sympatyków.

Zarząd

Pan Krawczyk pokazuje LUD przedstawicielowi Polaków z Wielkiej Brytanii prof. M. Sas-Skowrońskiemu.

Nasz korespondent, Jan Krawczyk, w towarzystwie dyrektorów Polish National Alliance z Chaco Z. John Ordon i S.M. Jendzejec.

Prefeitura distribui alevinos

Na verdade, nos últimos quatro anos, muito vem sendo feito no sentido de incentivar a criação de peixes. Além de melhorar a oferta de proteinas de boa qualidade às famílias rurais, o propósito é dar condições para que os agricultores tenham uma renda adicional através da comercialização dos excedentes à população, a qual, por seu turno, adquire alimento saudável e a preço acessível.

Para tanto, já foram construídos perto de 120 tanques em propriedades rurais do município, dentro de padrões técnicos, sob orientação da Secretaria, com máquinas cedidas pela atual gestão (Administração José Ferreira Gomes), tendo de fomentar a atividade piscícola em Araucária.

centivando os interessados a ingressarem na atividade de modo correto. Também foi criado o Programa Piscicultura Econômica, que vem atingindo os objetivos, inclusive na promoção de eventos, para que os produtores possam vender os excessos. Vale salientar que na última Feira do Peixe Vivo de Araucária, realizada em abril deste ano, foram comercializados cerca de cinco mil quilos de peixe, superando a expectativa que era de quatro toneladas do produto. Muitos dos participantes chegaram a afirmar, na oportunidade, que estavam obtendo mais ganhos com a piscicultura do que com sua produção agrícola, o que vem comprovar o sucesso da iniciativa.

Homenagem às crianças

Um expressivo número de crianças participou de tarde recreativa, no Parque da APMI (Associação de Proteção à Maternidade e à Infância), com a Prefeitura de Araucária. Na ocasião, foram realizados muitos jogos e brincadeiras infantis, apresentações de "shows" musicais, e distribuição de lanches. O evento teve no comando a presidente da APMI, Iracema Rita Ehlike, que é também a secretária Municipal do Trabalho e Bem-Estar Social.

AQUI A VIDA CONTINUA

Falta de atenção.
Falta de carinho.
Falta de assistência.
Falta de respeito.
Estes são alguns dos crimes diários cometidos contra o velhice.

Para parar estas injustiças, a CLÍNICA DE REPOUSO DE CURITIBA tem atendimento clínico completo, com psicólogos, fisioterapeutas, geriatras, nutricionistas, musicoterapeutas, ambulância 24 horas, ampla área de lazer, recreação e muito calor humano para idosos e deficientes físicos. Ligue 846.4515 e peça informações.

**CLÍNICA DE REPOUSO
CURITIBA**

Rua La Salle, 385 - (041) 846.4515 - CEP 81500 - Curitiba Paraná

**Administração de Imóveis
Locação
Compra e Venda de Imóveis**

Rua Marechal Deodoro, 211 - 13º andar - Conj. 1310
Fones: 223-5809 - 224-1973 - 223-8131 Edifício
Bradesco - Curitiba - Paraná

Sunyé deu curso de xadrez

O mestre internacional de xadrez, Jaime Sunyé, esteve em Araucária, vindo diretamente do México onde foi jogar com mestres do mundo todo, ministrando nos dias 19 a 22 de outubro um curso para formação de instrutores de Xadrez. Nada menos que vinte enxadristas participaram do curso, cuja duração foi de 16 horas.

Jaime Sunyé, bicampeão brasileiro de xadrez em 1976 e 1977, e tricampeão em 1979, 80 e 81, teve em 1977 uma grande vitória no Campeonato Nacional Aberto dos Estados Unidos, quando tinha apenas 19 anos. O título

Feiras de Ciências

Este foi o momento em que trinta e cinco alunos araucarienses entraram no ônibus que os levou a dois eventos importantes, a Feira Nacional de Ciências, que ocorreu em Quaraí, no Rio Grande do Sul, e a Feira Internacional de Ciências, em Artigas, no Uruguai. A viagem dos estudantes foi organizada pela Secretaria Municipal de Educação.

CURSO DE POLONÊS: A SEGUNDA ONDA

Para quem está acompanhando o curso de polonês que estamos publicando neste jornal, devemos lembrar o seguinte:

Ao mesmo tempo em que iniciamos os interessados nas **estruturas** fundamentais e no vocabulário essencial do idioma, procuramos fornecer uma série de elementos pertencentes à **civilização** e à **cultura** polonesas, que constituirão uma primeira aproximação à vida e aos costumes da Polônia.

Nunca é demais repetir que a aprendizagem de um idioma não pode restringir-se à memorização de vocábulos, frases ou fórmulas gramaticais. À medida que nos aprofundarmos no novo idioma, devemos tentar **pensar** nesse idioma. Com efeito, aprender uma língua significa aprender um código lingüístico diferente, aprender e ver o mundo e as coisas de uma forma diferente, enfim, começar a **pensar** de uma outra maneira.

Nosso conselho é que estude um pouco cada dia, ou ao menos sistematicamente, digamos, duas ou três vezes por semana. Lembre-se, então: **regularidade** em primeiro lugar! Uma aprendizagem

eficaz se faz somente através de um contato permanente com a língua. Não se force. Mais vale um pouco de tranquilidade do que muito com tensão e pressa. Não é à toa que a sabedoria popular polonesa diz: "Nie od razu Kraków zbudowan" ("Não se construiu Cracóvia de uma hora para outra"). O que é confirmado pelo brocado espanhol: "no se ganó Zamora en una hora". ("Não se conquistou Zamora em uma hora"). Tudo isso significa que as coisas boas davaida conquistam-se aos poucos... Mas é claro que, se você já tiver uma base razoável do idioma polonês, pode imprimir ao estudo um ritmo mais intenso.

Apartir da Lição 14 você estará entrando na segunda parte do curso. Se você conseguiu o curso até aqui, já acompanhou o que vamos chamar de **primeira onda** (piersza fala). Agora, na segunda parte, a **segunda onda** (druga fala) exigirá de você um trabalho suplementar: após haver estudado a lição correspondente, deverá voltar a uma das primeiras lições, isto é, após a Lição 14 revise a Lição 1 e assim por diante, até

chegar à Lição 26, quando você estará revisando a Lição 13. A revisão dos exercícios e uma nova audição dos textos gravados vai ajudá-lo e consolidar seus conhecimentos.

Descubra você mesmo a melhor maneira de estudar. Por motivos técnicos, as lições são publicadas em partes. Se você preferir, comece a estudar a lição nova quando ela estiver publicada no seu todo, que compreende: a) textos; b) vocabulário; c) gramática; d) exercícios; e) correção dos exercícios. Antes de passar para a lição seguinte, verifique se você é capaz de fazer os exercícios com desembaraço e de entender sem dificuldade os textos gravados.

Na segunda parte do curso você vai entrar em contato com as estruturas gramaticais que ainda não conhece. Com isso, você estará se familiarizando com **toda a gramática** polonesa de que vai necessitar. Depois é só ler, ampliar o seu vocabulário e, se possível, partir para uma temporada na Polônia!

Mariano Kawka, professor, presidente do Instituto Brasileiro da Cultura Polônica.

Missa no Rocio e Filmes Poloneses para a Data Nacional

Padres poloneses vão celebrar missa solene em Curitiba, dia 11 próximo, a partir das 20 horas, na Igreja Nossa Senhora do Rocio, em alusão à Data Nacional da Polônia, no único evento oficial previsto pelo Consulado Geral da Polônia sediado na Capital do Paraná para a comemoração. No domingo, dia 15, tendo por local o Parque João Paulo II, o Consulado Geral prevê um Festival da Culinária Polonesa, acompanhado de apresentações de conjuntos folclóricos, grupos musicais e abertura de Exposição de Gravura e Exposição de Orquídeas.

De 16 a 22 de novembro, sempre com início às 20,30 horas, na Cinemateca do Museu Guido Vairo, acontecerá uma Mostra de Filmes Poloneses, numa promoção do Consulado e da Fundação Cultural de Curitiba.

Os Filmes da Semana

Estes serão os filmes que a Mostra apresentará na Cinemateca, sem datas e ordem de exibição:

1 - KRONIKA WYPAD-KÓW MIŁOSNYCH (1985) -

Crônica dos Eventos do Amor - Um filme de Andrzej Wajda, com roteiro do famoso escritor Tadeusz Konwicki, que participa também do elenco como personagem onisciente do outro mundo. À beira da II Guerra Mundial, a cidade de Wilno, onde coexistem harmoniosamente várias etnias, revive a estória de um Romeu pobre e uma Julieta, filha de coronel.

2 - JESZCZE TYLKO TEN LAS (1991) - SÓ AINDA ESTE BOSQUE - Direção de Jan Lomnicki. Grande atuação de Ryszard Hanin no papel de uma empregada doméstica que, mediante um generoso pagamento, aceita a tarefa de tirar do gueto de Varsóvia, em 1942, uma menina judia. A tentativa, após muitas peripécias, algumas comoventes e

outras grotescas, acaba em

3 - PRZESŁUCHANIE (1982) - INTERROGATOR

- Um filme de Ryszard Bajski. Interditado pela censura comunista, a única oficialmente foi liberada em 1990, para Krystyna Janda, que interpreta uma mulata detida numa prisão statale sob pretexto absurdo, apesar diretora do célebre "Europa", Agnieszka Holland.

4 - CONSTANS (1983)

UMA CONSTANTE - Rola e direção de Krzysztof Zaleski, com Tadeusz Brzezinski e Zofia Mrozowska. Um homem honesto e pobre luta contra as adversidades da vida num ambiente corrupto. Ele não abre mão da busca da perfeição moral, mas na real nem tudo se pode concretizar com rigor matemático. Zaleski é considerado, ao lado de Wajda, um dos maiores mestres do cinema polonês.

5 - DIABRY (1991) -

BOS - Roteiro e direção de debutante Dorota Kaczyńska, com o diretor de famosos escritores Tadeusz Konwicki, que inventa uma jogada original, para narrar pacificamente um acontecimento aparentemente banal: a descoberta do cinema polônio nos últimos anos. A diretora inventa uma jogada original, para narrar pacificamente um acontecimento aparentemente banal: a descoberta do cinema polônio nos últimos anos.

6 - OSTATNÍ DZIEN (1989) -

A ÚLTIMA CHAMADA - DA - Outra excelente estreia de um filme com elenco polonês ilustrando um momento da decadência do cinema polonês apodrecido.

6 - CAPITAL (1989) -

CAPITAL - Um filme de Andrzej Falk. Uma comédia autêntica sobre os primeiros anos do capitalismo, que só ocorreu na Polônia após 45 anos sob regime marxista. Por meio de uma lúrica interpretação de um orgulhoso intelectual universitário, o velho contraria o "vírus das novas polônias".

Profissão, Aposentado.

Aos cinquenta e oito oninhos,/Entrei no Clube dos Velhinhos./Deixei a Caixa com esta ideia,/Movido pela incompatibilidade.

Allás, não foi só por isso./Aposentei-me por tempo de serviço./Com a soma do trabalho peregrado,"Jovem" ainda fui aposentado.

Na Caixa Econômica me aposentei,/Mas também na Rede serviços prestei./Tanto é, como cá, trabalhei contra vontade,/Porquanto meu espírito ansjava a liberdade.

Aposentei-me na CEF como Contador,/Mas não era este o meu setor./O meu sonho era o espaço, a Natura./Queria estar envolvi-

do com a beleza.

Do mundo, formado por Deus./Estes eram os desejos meus./Ao invés de lidar com números, inventários, balanços,/eu sonhava privar com sabiás, marracos e ganhos.

Desfruto agora este sonho antigo,/é minha companhia do meu papagaio amigo./Caratá é o nome que escutei o "lourinho"./Ele me adora e me faz muito carinho.

Desfria-me a barba de contentamento,/ao lhe dar amendoim como alimento./Basta eu na rede com prazer me acomodar,/Nem ele desce do galho no meu ombro pausar.

Adora passear de bicicleta,/Agarrado firme no guidão./É quanto maior a velocidade,/Mais se diverte o espertalhão.

Temos percorrido a Cidade de Sorriso,/Muitas vezes até contra-mão./E já nos tornamos por isso/Uma curiosa atração.

Já fomos filmados e fotografados,/é recebido por ai diversos agrados./é quando sem ele da casa eu saio,/é vou ao Banco, açogue ou mercado,/Pergunta-me o empregado preocupado:/Oh, tiol Codé o Papagaio?

Tadeu Krul (Magreva Boavida) - Curitiba, 16.9.1991.